

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้นั้นแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุม

..... /นางนง วรรณ..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลย์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

คณะกรรมการสอบ

..... /นางนง วรรณ..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลย์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้นั้น เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาภรณ์..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาภรณ์)
วันที่ ..15.. เดือน ..พฤษภาคม.. พ.ศ. ๒๕๕๖ ..

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลย์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์
สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กรรมการที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ ซึ่งได้กรุณา
เป็นกรรมการสอบปากเปล่าและให้คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.ไพฑูรย์ บุญวัฒน์ คุณย้ง กิริติบุรณะ และ
ว่าที่ ร.ต.ถาวร สฤษฏ์วานิช ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ
ตลอดจนได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ

ขอขอบคุณ คุณปรีชัย แซ่มะสะอาด ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย
คุณประไพร์ คำพริกไทย ที่ช่วยเหลือประสานงานด้านต่าง ๆ และอาจารย์เปรมกมล พิริยปัญญาบุตร
ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจมาโดยตลอดจนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ
ลุล่วงด้วยดี

คุณค่าอันพึงมีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการะแด่พระคุณบิดา
มารดา ตลอดจนครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอน ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

ธวัช พิริยปัญญาบุตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4 ✓
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายของการเมือง	9
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	11
รูปแบบและกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	15
ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	19
การพัฒนาทางการเมือง	21
ผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ผู้นำระดับหมู่บ้านและตำบล	22
การบริหารราชการแผ่นดินระดับท้องถิ่น	29
รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานี	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
✓ สมมุติฐานในการวิจัย	38 ✓
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	41

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
การแปลความหมายและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ...	47
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของกำนันและผู้นำบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี	50
ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนันและผู้นำบ้าน จำแนกตามตัวแปร	59
ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกำนัน ผู้นำบ้านในจังหวัด ปทุมธานี	95
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	98
กลุ่มตัวอย่าง	98
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	98
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	99
การวิเคราะห์ข้อมูล	99
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	99
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	109

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	116
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	117
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ	128
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	130
ประวัติย่อของผู้วิจัย	141

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
2 จําแนกความถี่ และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจําแนกตามสถานภาพ	47
3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน	50
4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของกํานัน และผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น จําแนกเป็นรายชื่อ.....	51
5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน จําแนกเป็นรายชื่อ	56
6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกํานัน และผู้ใหญบ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจําแนกตามเพศ	59
7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกํานัน และผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ด้านการติดตามผล การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน จําแนกตามเพศเป็นรายชื่อ	60
8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกํานัน และผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจําแนกตามตำแหน่ง	63
9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกํานัน และผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น จําแนกตามตำแหน่งเป็นรายชื่อ	64

10	เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทาง การเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายข้อ ด้านการ ติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน จําแนก ตามตำแหน่งเป็นรายข้อ	70
11	ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน จําแนกตามอายุ	74
12	เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน จําแนกตามอายุ.....	75
13	ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน จําแนกตามระดับการศึกษา	76
14	เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทาง การเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม และรายด้านจําแนก ตามระดับการศึกษา.....	77
15	ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมจําแนกตามระดับการศึกษา	79
16	ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้าน การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทาง การเมืองระดับท้องถิ่น จําแนกตามระดับการศึกษา.....	80
17	ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้าน การติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชนจําแนกตามระดับการศึกษา.....	81
18	ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจําแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	82

19	เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทาง การเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม และรายด้าน จำแนก ตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	83
20	ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมจำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง....	85
21	ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านการพัฒนากิจกรรม การมีส่วนร่วมทาง การเมืองระดับท้องถิ่น จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....	86
22	ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ..	
23	เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจำแนก ตามอาชีพ.....	88
24	ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้	89
25	เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทาง การเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจำแนกตาม รายได้.....	90
26	ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมจำแนกตามรายได้	92
27	ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านการพัฒนากิจกรรม การมีส่วนร่วมทาง การเมืองระดับท้องถิ่น จำแนกตามรายได้	93
28	ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามรายได้.....	94
29	ค่าความถี่ของปัญหา และข้อเสนอแนะของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี.....	95

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 นับจากการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 63 ปี แต่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ยังต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย บรรยายากศทางการเมืองของไทย อาจกล่าวได้ว่า เป็นเรื่องการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมือง ในระหว่างกลุ่มผู้นำเท่านั้น (สุรปรีชา ลาภบุญเรือง. 2530 : 1) ในปัจจุบันการช่วงชิงอำนาจแบบปฏิวัติรัฐประหารจะกลายเป็นเรื่องล้าสมัยและไม่ได้รับการยอมรับจากประเทศมหาอำนาจทางประชาธิปไตย การปฏิวัติรัฐประหารอาจจะไม่เกิดขึ้นในประเทศไทยยุคปัจจุบัน แต่การเมืองการปกครองของไทยก็ยังประสบปัญหาอันเนื่องมาจากนักการเมือง ที่อาศัยช่องทางแห่งระบอบประชาธิปไตย เข้ามาแสวงหาส่วนที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง

สาเหตุที่ยังเป็นเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากประชาชนบางส่วนยังขาดความเข้าใจในรูปแบบและเนื้อหาของการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย และกระบวนการทางการเมือง ประกอบกับประชาชนบางส่วน เอื้อมระอาต่อระบบรัฐสภา ที่ทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ สภาพปัจจุบันที่เป็นปัญหามากคือนักการเมืองจำนวนมากมาจากนักธุรกิจ พ่อค้า เข้ามาเล่นการเมืองในรูปแบบลักษณะเบี่ยงหน้า คือ นักการเมืองผู้ทรงเกียรติ เสนอผลงานทางการเมืองเพื่อเรียกร้องความศรัทธาจากประชาชน เบี่ยงหลังหาผลประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวก

การร่วมมือกัน แสวงหาผลประโยชน์ระหว่างผู้มีอำนาจ กับผู้มีเงิน นับเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งของระบบการเมืองไทย เช่นเดียวกับประเทศด้อยพัฒนาทั่วไป ที่กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะร่วมมือกันกอบโกยผลประโยชน์ และทรัพยากรของสังคม มีการเอารัดเอาเปรียบของคนส่วนใหญ่ โดยการสนับสนุนบุคคลกลุ่มหนึ่งขึ้นมาเป็นรัฐบาล

บรรดากลุ่มนายทุนหรือผู้มีอำนาจจะร่วมมือซึ่งกันและกันทำสิ่งดังกล่าว ผู้มีอำนาจจะพยายามใช้สิ่งนั้นเป็น เครื่องมือในการสร้างความมั่งคั่งให้แก่ตนและพวกพ้อง ส่วนผู้ร่ำรวยอยู่แล้ว

ก็จะอาศัยอำนาจของนักการเมืองเป็นเครื่องมือในการกอบโกยผลประโยชน์แก่ตนเองยิ่งขึ้น
ผู้มีอำนาจทางการเมือง จะเข้าไปมีตำแหน่งสำคัญ ๆ มีผลให้ กฎหมาย นโยบาย การตัดสินใจ
ต่าง ๆ ของรัฐบาลมักเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ร่วมกับบุคคลเหล่านี้ เช่น ใช้อิทธิพลคุ้มครอง
สิทธิเสรีภาพในการให้สัมปทาน การละเมิดหลักเสียงกฎหมาย และหลักเสียงภาษี เป็นต้น

ปัญหาสำคัญของระบบการเมืองเป็นส่วนสะท้อนให้เห็นว่าการเมืองยังขาดรูปแบบของ
ระบอบการเมืองการปกครองที่ยึดมั่นในผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ คนไทยยังเป็นผู้เล็ง
ผลเลิศทางปฏิบัติมากกว่าจะยึดมั่นในอุดมการณ์ กล่าวคือ จะมั่นใจกับสิ่งที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
โดยปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสภาพความเป็นจริงโดยไม่ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับ
เรื่องที่ดินทำไร่ หรือให้ผลประโยชน์แก่ตนอย่างชัดเจน เช่น การนิยมเข้าข้างผู้ชนะ มีการยึดมั่น
ในความสำเร็จของตัวบุคคลมากกว่าระบบ อุดมการณ์ หลักการ หรือเหตุผล เช่น ในการเลือกตั้ง
คนทั่วไปจะคำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร มากกว่านโยบาย หรืออุดมการณ์ของพรรคการเมือง
(ทินพันธุ์ นาคะตะ . 2533 : 4 - 38)

ประเด็นที่น่าพิจารณา ในการทำให้การปกครองแบบประชาธิปไตย ประสบความสำเร็จ
ในสังคม และมีปัจจัยอะไรที่จะมาส่งเสริมให้เกิดเสถียรภาพในการปกครองแบบนี้ จากการศึกษา
ทำให้ทราบว่า มีปัจจัยหลายประการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ทางการเมือง คือ ประการแรก
วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นแบบเก่า ไม่สอดคล้องกับอุดมการณ์และวิธีการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตยของตะวันตกบางอย่าง เช่น ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความกระตือรือร้น หรือ
สนใจทางการเมือง ถือว่าการเมืองเป็นของชนชั้นปกครอง ประการที่สองกระบวนการเรียนรู้
ทางการเมืองไม่ได้มีบทบาทที่ช่วยให้ประชาชนทั่วไปเกิดความสนใจ รอบรู้ และแสดงความ
คิดเห็นหรือโต้แย้ง ประชาชนขาดการเรียนรู้ทางการเมืองในด้านประสบการณ์ทางการเมือง
เนื่องมาจากระดับการศึกษาของประชาชนยังต่ำทำให้ไม่มีโอกาส หรือมีส่วนร่วมทางการเมือง
ประการที่สาม ปัญหาทางเศรษฐกิจบีบรัดตัวจนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนหันมาสนใจกับเหตุการณ์
ทางการเมืองมากนัก ประการที่สี่ คนไทยชอบวิถีชีวิตอย่างง่าย ๆ มักชอบนิยมถือเอาความสะดวก
สบายเป็นใหญ่ ตลอดจนประชาชนส่วนใหญ่ขาดความศรัทธาและไม่ผูกพันกับรัฐบาลเพราะผู้บริหาร
ประเทศขาดความสามารถ และ ประการที่ห้าองค์กรทางการเมืองไม่เข้มแข็งพอที่จะเป็นหลักในการ
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมือง และพัฒนาทางการเมืองได้ (ชัยวัฒน์ รัฐขจร . 2522 : 3)

ประเด็นปัญหาทั้งห้าประการดังกล่าวน่าจะแก้ไขได้ แต่ขึ้นอยู่กับวิธีใดที่จะเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ในการเลือกตั้งครั้งหนึ่งที่ผ่านมา กระทรวงมหาดไทยได้รับเงิน 400 ล้านบาทไปรณรงค์มาให้ขายเสียง ไม่ได้ผลอะไรเลย เพราะเรื่องซื้อขายเสียงเป็นปัญหาทางโครงสร้างของสังคม แต่ไปรณรงค์ทางจิตใจโรคใด ๆ จึงไม่ได้ผล (ประเวศ วะสี. 2535 : 85) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ก็เป็นวิธีหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ทางการเมือง ที่จะก่อให้เกิดผลดีกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประเวศ วะสี (2535 : 199) กล่าวไว้ว่า การรณรงค์ความตื่นตัวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ถ้าประชาชนทุกหมู่เหล่าตื่นตัว และมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง นักการเมืองจะมีพฤติกรรมดีขึ้น

กานัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าผู้นำอื่น ๆ ดังนั้น กานัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นผู้นำท้องถิ่น ควรจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และมีความสนใจต่อโลก การอ่านหนังสือพิมพ์ ข่าวสาร และตัวบทกฎหมาย ซึ่งจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ ๆ หรือถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ ที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น อันจะเป็นทางหนึ่งในการปูพื้นฐาน ในด้านความรู้และการปฏิบัติในระบอบประชาธิปไตย (ไพฑูรย์ ช่างเรียน. 2520 : 156) ซึ่งตรงกับหลักการของการศึกษาผู้ใหญ่ ที่พยายามยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกคนให้รู้จักศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กานันผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีฐานะเป็นผู้นำ จำเป็นต้องเป็นผู้ใส่ใจศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา โดยเฉพาะความรู้เรื่องการเมืองการปกครอง ทั้งในระดับท้องถิ่น เช่น สุขาภิบาล สภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และระดับประเทศ เช่น สภาผู้แทนราษฎร เพราะเป็นสิ่งที่ตรงกับหน้าที่ในฐานะผู้นำท้องถิ่น

* ประชาชนให้ความไว้วางใจผู้นำท้องถิ่นมาก ดังนั้น กานัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่น จึงควรเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคมในท้องถิ่นของตนเอง ให้มีความเจริญในด้านต่าง ๆ แต่ความเจริญในด้านการแสดงออกทางการเมืองการปกครองที่ตึงเครียด ก็เป็นเรื่องสำคัญไม่น้อยกว่าการพัฒนาในด้านอื่น ๆ และเป็นผู้นำในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้วย ถ้ากานัน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่น ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว คงหวังไม่ได้ว่าการเมืองของไทยจะดีขึ้น (ลิขิต ชีรเวคิน. 2533 : 216)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของกานัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดทุมธานี ในเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการเมืองระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมือง

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้เจริญก้าวหน้า และจะเป็นช่องทางในการยกระดับภูมิปัญญาทางการเมืองแก่ผู้นำท้องถิ่น เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง และเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตชานเมืองหรือปริมณฑลที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมแบบสภาพผสมผสานความเจริญของเมืองหลวงและชนบท มีอาชีพธุรกิจ อาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนบางส่วนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมเมืองได้ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน อาจมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นต่างกับจังหวัดที่เป็นชนบทจริง ๆ ซึ่งจะสามารถถือเป็นตัวแทนของจังหวัดชานเมืองหรือปริมณฑล อื่น ๆ ของไทยได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ในด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษาตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง อาชีพ รายได้
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดปทุมธานี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับ ผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย ให้มีความเจริญก้าวหน้า และยังใช้เป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้นำท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกเป็น 2 ด้าน คือ

1.1 ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

1.2 ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีในครั้งนี้ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 581 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างประชากรในข้อ 2 โดยวิธีแบ่งกลุ่ม และใช้ตารางเลขสุ่มตัวอย่างของยามาเน จากประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง 229 คน ใช้กลุ่มกำนันทั้งหมดซึ่งมี 58 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนที่เหลือ 171 คน เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้มาโดยจับสลากตามสัดส่วนของแต่ละอำเภอ

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ

4.1.1 เพศ

1) ชาย

2) หญิง

4.1.2 ตำแหน่ง

1) กำนัน

2) ผู้ใหญ่บ้าน

4.1.3 อายุ

- 1) น้อยกว่า 35 ปี
- 2) 35 - 45 ปี
- 3) มากกว่า 45 ปี

4.1.4 ระดับการศึกษา

- 1) จบชั้นประถมศึกษา
- 2) จบชั้นมัธยมศึกษา
- 3) จบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา

4.1.5 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

- 1) ต่ำกว่า 10 ปี
- 2) 11 ถึง 20 ปี
- 3) 21 ปีขึ้นไป

4.1.6 อาชีพอื่น

- 1) อาชีพเกษตรกรรม
- 2) อาชีพธุรกิจ การค้า
- 3) อาชีพอื่น (ระบุ).....

4.1.7 รายได้

- 1) ต่ำกว่า 5,000 บาท
- 2) 5,001-10,000 บาท
- 3) 10,001-20,000 บาท
- 4) มากกว่า 20,000 บาท ขึ้นไป

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ใน 2 ด้าน คือ

4.2.1 ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

4.2.2 ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของ

ประชาชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ตามความสมัครใจ และเป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย กำหนดกิจกรรมและการปฏิบัติกิจกรรมทางการเมือง านที่นี้หมายถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 2 ด้าน คือ

1.1 การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การทำที่เกี่ยวกับการเมืองด้วยความสมัครใจและเห็นความสำคัญของการเมืองการปกครอง อันเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น

1.2 การติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การติดตามผลการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น การติดตามข่าวการเมือง การสนทนาทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การออกเสียงเลือกตั้ง การปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

2. กำนัน หมายถึง ผู้เป็นผู้ปกครอง และรับผิดชอบราชการภายในตำบลของตน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2489 ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงรายวิธีไว้แต่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 กล่าวคือ ใช้วิธีเลือกตั้งแทนการแต่งตั้ง ดังปรากฏตามมาตรา 4 ว่า "ให้กรรมการอำเภอเป็นประธานประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งจากตำบลนั้นขึ้นเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนมากที่มาประชุมเลือกผู้ใดแล้ว ถือว่าผู้นั้นเป็นกำนัน"

3. ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ที่เป็นผู้ปกครองและรับผิดชอบกิจการต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ได้มีบัญญัติการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านและระเบียบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2497 คือให้ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้งเสนอชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นผู้ใหญ่บ้าน โดยมีผู้รับรองอย่างน้อย 3 คน จึงจะรับชื่อนั้นเข้าบัญชี เพื่อคัดเลือกรายชื่อที่เสนอนั้นจะเสนอก็ชื่อก็ได้ ตามแต่ราษฎรผู้เลือกตั้งจะเห็นสมควร เมื่อนายอำเภอหรือผู้รักษาราชการแทน ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ หากเห็นว่าผู้ใดไม่มีคุณสมบัติที่ถูกต้อง ก็ให้แจ้งให้ที่ประชุมทราบ คงได้ทำการเลือกแต่เฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติถูกต้องเท่านั้น ส่วนวิธีออกเสียงเลือกตั้งนั้น จะใช้วิธีลับ หรือเปิดเผยก็ได้ ผลของการเลือกตั้งถือว่าผู้ใดคะแนนเสียงข้างมาก ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านตามที่ราษฎรเลือก

4. การเมืองระดับท้องถิ่น หมายถึง การบริหารประเทศของรัฐ ที่กระจายการบริหาร
สู่ตำบล และหมู่บ้าน เช่น เทศบาล สุขาภิบาล สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายของการเมือง
2. ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. รูปแบบและกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
4. ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
5. การพัฒนาทางการเมือง
6. ผู้นำบ้าน กำนัน ผู้นำระดับหมู่บ้าน และตำบล
7. การบริหารราชการแผ่นดินระดับท้องถิ่น
8. รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานี
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการเมือง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายคำว่า "การเมือง" ว่า (1) งานที่เกี่ยวข้องกับรัฐหรือแผ่นดิน เช่น วิชาการเมือง ได้แก่ วิชาว่าด้วยรัฐและการดำเนินการแห่งรัฐ (2) การบริหารประเทศเฉพาะที่เกี่ยวกับนโยบายในการบริหารประเทศ เช่น การเมืองระหว่างประเทศ ได้แก่ การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศ (3) กิจการอันเกี่ยวกับการหรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ ตำแหน่งที่มีหน้าที่อันเกี่ยวกับการ (คณะรัฐมนตรี) หรือควบคุม (สภาผู้แทนราษฎร) การบริหารแผ่นดิน

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2524 : 3 - 4) ให้ความหมายของการเมืองไว้ว่า การเมืองมองในแง่ตัวสถาบันทางการเมือง คือ รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ศาลยุติธรรม และการเมืองมองในแง่หน้าที่ของสถาบันต่าง ๆ หน้าที่นั้นคือ การตัดสินใจ การเลือกสรรทางการเมือง การออกกฎหมาย การประสานผลประโยชน์ เป็นต้น

ประยัด หงษ์ทองคำ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2529 : 181) ให้ความหมายของการเมืองอย่างแคบ ๆ ว่า การเมืองเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง และมีขอบเขตจำกัด จึงมักเชื่อมโยงกิจกรรมที่เรียกว่า การเมืองกับสถาบันทางการเมือง เช่น กลุ่มอิทธิพลพรรคการเมือง รัฐสภา คณะรัฐบาล ระบบราชการ คณะทหาร การเลือกตั้ง ขบวนการปฏิวัติตั้งนั้นกิจกรรมที่เป็นการเมือง จึงเน้นที่แหล่งที่มีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้น ในความหมายอย่างกว้าง ๆ การเมืองเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั่วไป และมีอยู่อย่างกว้างขวาง เห็นว่าการเมืองเป็นปฏิสัมพันธ์(interaction) ทางสังคม นอกจากการเมืองจะมีอยู่ในสถาบันทางการเมืองแล้วปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในครอบครัว ชุมชนขนาดเล็ก สโมสร โรงงาน เหล่านี้ก็มีลักษณะที่เรียกว่ากิจกรรมทางการเมืองได้ แนวนั้นจึงเน้นไปในกระบวนการ (Process) ของกิจกรรม ดังนั้นการเมืองย่อมมีอยู่ทั่วไป ทุกหนทุกแห่งที่มนุษย์มารวมกันอยู่ เป็นหน่วยการปกครอง ซึ่งเราอาจจะกล่าวเป็นหลักเบื้องต้นได้ว่าที่ใดมีการปกครองที่นั้นย่อมมีการเมือง

จางงศ์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2530 : 107 - 112) ได้ให้ความหมายของ "การเมือง" ว่า คือกิจกรรมทางสังคมหรือความสัมพันธ์ทางสังคม ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ สังคมมีแบบแผนที่เกี่ยวกับกิจกรรมหรือความสัมพันธ์ทางอำนาจ เช่น แบบแผนที่กำหนดว่าใครเป็นผู้มีอำนาจ การที่จะได้อำนาจมีกฎเกณฑ์วิธีการอย่างไร มีการแบ่งสรรอำนาจกันอย่างไร มีวิธีการ และขอบเขตในการใช้อำนาจอย่างไร รวมทั้งแบบแผนในการสืบทอดหรือเปลี่ยนแปลงอำนาจ แบบแผนเหล่านี้เรียกว่าสถาบันการเมือง นักสังคมวิทยาถือว่า สถาบันการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระเบียบสังคม ในฐานะเป็นวิธีการควบคุมทางสังคมอย่างเป็นทางการ และนอกจากนี้ ยังให้ความหมายของคำว่า "กระบวนการทางการเมือง" หมายถึง ขั้นตอน วิธีการ และระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตเปลี่ยนแปลงอำนาจและการใช้อำนาจทางการเมือง การผลิตเปลี่ยนแปลงอำนาจเกิดขึ้นได้หลายทางเช่น โดยการใช้อำนาจโดยตรงโดยการฆาตกรรม หรือโดยการเลือกตั้ง การใช้อำนาจก็อาจกระทำได้โดยการสั่งการโดยผู้ปกครองกลุ่มอำนาจเด็ดขาดเพียงผู้เดียว หรือโดยการปรึกษาหารือ และตัดสินใจร่วมกันของกลุ่ม หรือคณะบุคคลหลายฝ่าย หรือโดยการตัดสินใจด้วยมติมหาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

"การมีส่วนร่วมทางการเมือง"นี้มีความหมายกว้างมาก เนื่องจากครอบคลุมถึงกิจกรรมทุกชนิดอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองกับสถาบันทางการเมืองของรัฐ

โบรแมจ (Bromage. 1950 : 252) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมี 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. การใช้วิธีบังคับ หรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งได้แก่ การแสดงความคิดเห็นโดยตรงหรือทางจดหมาย โทรทัศน์ โทรเลข ฯลฯ และการเดินขบวนหรือถือการจลาจล
3. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ ได้แก่ การใช้สิทธิ์ที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ เช่น การริเริ่มกฎหมาย การแสดงประชามติ และการเพิกถอนออกจากตำแหน่ง

แมกคลอสกี (McClosky. 1968 : 252) ซึ่งได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า คือกิจกรรมต่าง ๆ โดยการสมัครใจ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม ในการเลือกผู้แทนที่ปกครองประเทศ การกำหนดนโยบายสาธารณะ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสาร การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม การบริจาค และการติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลักษณะความกระตือรือร้น ของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจพิจารณาได้จาก การสมัครเข้าเป็นสมาชิกการเมืองอย่างเป็นทางการ ลงคะแนนเสียงตามบัญชี การกล่าวสุนทรพจน์ การเขียน การรณรงค์หาเสียง การแข่งขันกันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งนี้ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเป็นทหาร การเสียภาษีและหน้าที่ด้านตุลาการ

โรเบิร์ต (Robert. 1971 : 145) นักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง กิจกรรมโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมืองรวมทั้งการลงคะแนนเสียง การเป็นสมาชิกและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันการเมือง กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกลุ่มการเมือง

ไวเนอร์ (Weiner. 1971 : 161 - 163) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกันได้เคยสำรวจและรวบรวมความหมายของคำว่า "การมีส่วนร่วมทางการเมือง" ที่นักรัฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ไว้ว่ามีถึง 10 ความหมายด้วยกัน คือ

1. การกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะของผู้ปกครอง
2. ความพยายามที่จะให้เกิดผลสำเร็จในการใช้อิทธิพลต่อการปฏิบัติการของรัฐบาลหรือในการเลือกผู้นำ
3. การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการยอมรับว่าชอบธรรม
4. การกระทำที่มีตัวตน
5. ความเหมาะสมที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะรู้สึกว่าการเข้าไปเกี่ยวข้องไม่ทำให้เกิดผลอะไรขึ้นมา
6. ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือเป็นพวกที่กระตือรือร้นที่จะทำ
7. การกระทำที่ต่อเนื่องคงเส้นคงวา ซึ่งอาจเป็นการจัดการอย่างเป็นสถาบัน
8. การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง มุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะหรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการกระทำต่าง ๆ ของหน่วยราชการ
9. การกระทำที่เป็นกิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น
10. การกระทำที่เป็น "การกระทำทางการเมือง"

ความหมายทั้ง 10 ข้อนี้ ไวเนอร์ (Weiner. 1971 : 161 - 163) ได้นำมาสรุปว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงการกระทำโดยสมัครใจใด ๆ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมุ่งที่จะไปมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

จากการสรุปความหมายดังกล่าวข้างต้นได้เห็นว่า "การมีส่วนร่วมทางการเมือง" จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ประการคือ มีการกระทำ ท้าทายโดยสมัครใจ และมีการเลือก จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไปไม่ได้

แพร์รี่ (Parry. 1972 : 3) ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ว่า หมายถึงการมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองมีอยู่ทั่วไป อาจเรียงลำดับได้จากการออกเสียงเลือกตั้ง ไปจนถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบาย และการดำเนินนโยบาย

ไน และเวอร์บา (Nie and Verba. 1975 : 1) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยตรงมากหรือน้อย ในการมีอิทธิพล ต่อการเลือกของเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการกระทำที่กำลังดำเนินอยู่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาลโดยเน้นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่เฉยชาต่อกฎเกณฑ์ แต่เขามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาชีพ ซึ่งจะรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง และพวกเป็นหัวคะแนน
2. เป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล
3. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม ไน และเวอร์บา กำหนดกรอบของ"การมีส่วนร่วมทางการเมือง"ไว้เฉพาะกิจกรรมทางการเมืองตามกฎหมายเท่านั้น

มิลบราธ และกลอ (Milbrath and Goel. 1977 : 28) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของพลเมืองเฉพาะบุคคลซึ่งต้องการมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและการเมือง ไม่เฉพาะกฎเกณฑ์ที่เป็นอยู่ ที่ประชาชนติดตามเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อผลผลิตทางการเมือง และรวมทั้งกิจกรรมที่สนับสนุนและกระทำอย่างเป็นพิธีด้วย

ยาดาฟ (Yadav. 1980 : 87) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงการร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจ และสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งกระบวนการความร่วมมือของประชาชนนั้นต้องมีความรู้สึกลงต่อไปนี้

1. การเข้าร่วมในการตัดสินใจ ตกลงใจ
2. การเข้าร่วมในการดำเนินการของแผนและโครงการ
3. การเข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลของโครงการ
4. การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์

ไวท์ (White. 1982 : 18) ได้ให้คำจำกัดความ การมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 มิติดังกล่าวคือ มิติที่หนึ่งคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สองคือการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติตามที่ตัดสินใจ มิติที่สามคือการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน มิติที่สี่คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จรูญ สุภาพ (2514 : 33) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ประชาชนพึงจะมีในการกำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจ และในกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาล และในทางการเมือง หรือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาล เช่น การเข้าเป็น รัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 25) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เป็นแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของการพัฒนาชุมชนที่จะนำประชาชน ให้เกิดความศรัทธาในตัวเอง (Self-Reliance) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (Self-Confidence) และความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) และยังเน้นการดำเนินงานต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถ และประสิทธิภาพในการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยของประชาชน

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : 3 - 5) ขยายความหมาย ของการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ว่าต้องครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของ ชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนา และเอื้อให้ได้รับ ประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน
2. การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยความสมัครใจและเป็นประชาธิปไตย ในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผนดำเนินการ และ การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน
3. การมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรงและทรัพยากร เพื่อการพัฒนากับประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนลงแรงดังกล่าว
4. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจคิดแยกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจ ของประเทศ นโยบายและโครงสร้างของการบริหาร รวมทั้งลักษณะทางเศรษฐกิจของประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิด กระบวนการพัฒนาที่มุ่งเพื่อประโยชน์ของประเทศ

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ ยาดาว (Yadav. 1980 : 87) ของ ไวท์ (White. 1982 : 18) ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 25) และ ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : 3 - 5) เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมในเชิงการพัฒนา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งเหมาะกับการพัฒนาให้เกิดความสนใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน

รูปแบบและกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบและกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ทำการศึกษา และจำแนกไว้หลายรูปแบบด้วยกัน มีทั้งความแตกต่าง และคล้ายคลึง ตามแต่ทัศนะของแต่ละท่าน ซึ่งพอจะจำแนกได้ดังนี้

1. จำแนกรูปแบบและกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ มิลบราธ

(Milbrath)

มิลบราธ (Milbrath, 1971 : 12 - 16) จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1. การเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นรูปแบบในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แยกจากกิจกรรม เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์หาเสียง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง แต่รวมได้กับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรักชาติ ซึ่งจะแสดงออกโดยการเคารพธงชาติ การเสียภาษี การเคารพกฎหมาย และการสนับสนุนประเทศชาติต่อต้านสงคราม ผลการการวิจัย พบว่า การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นการแสดงถึงความจงรักภักดีต่อระบบมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตนที่มีต่อระบบการเมืองจึงเห็นว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น เชื่อได้ยากว่าทำให้เกิดความแตกต่างที่สำคัญต่อผลผลิตทางการเมือง ปล่อยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นผู้มีความสำนึกในหน้าที่ของพลเมือง มีความสำนึกในบรรทัดฐานของสังคม และวิถีการดำรงในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน นอกจากนี้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ก็ไม่ต้องการการสื่อสารข่าวสาร และแรงจูงใจมากเหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ

2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรค และเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ หมายถึง การเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้ง และในการเลือกตั้ง ขอบเขตของกิจกรรมนี้ได้แก่ การมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียง บริจาคเงินช่วยเหลือพรรคหรือผู้สมัคร ชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียงแก่พรรค

หรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้ง และการร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าวนี้ เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐจากการศึกษายังพบว่าผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีน้อยมากในประเทศสหรัฐอเมริกาเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น เนื่องจากการเข้าร่วมในกิจกรรมกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยความตื่นตัว และความสนใจอย่างแท้จริง พวกที่เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้จัดอยู่ใน "พวกนักสู้" (Gladiators)

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ขอบเขตของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ได้แก่การร่วมมือกันขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำงานร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม การเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์การ ที่มีบทบาทเกี่ยวกับกิจการสาธารณะอื่น ๆ และติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม "ผู้มีบทบาทในชุมชน" มีลักษณะคล้ายกับ เจ้าหน้าที่พรรค และเจ้าหน้าที่พรรคหาเสียง ในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง และมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนเช่นเดียวกัน ที่แตกต่างกันคือ "ผู้มีบทบาทในชุมชน" มีความเกี่ยวข้องทั้งพรรคและการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่า ผู้มีบทบาทในพรรคการเมือง

4. การติดต่อกับทางราชการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะรูปแบบนี้ เป็นเรื่องเฉพาะ เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องภาษี การทูลเกล้าฯ ถวายรายงาน การตรวจสอบความมั่นคงทางสังคม เป็นต้น การมีส่วนร่วมแบบนี้มีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าวนี้ เกือบจะไม่ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง

5. เป็นผู้ประท้วง กิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนน หรือก่อให้เกิดการจลาจล(กระทำเมื่อจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยต่อสาธารณชน ถ้ารัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วง การเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาล และปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม เป็นต้น

6. เป็นผู้สื่อข่าว การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะรูปแบบ "ผู้สื่อข่าว" มีกิจกรรมดังนี้คือ การเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการเมือง การส่งจดหมายสนับสนุนผู้นำเมื่อเขาหาดี การเข้าร่วมอภิปรายทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อาศัยอยู่ การให้ความสนใจกับทางราชการ และการเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์

กิจกรรมแต่ละอย่างต้องการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกันในกลุ่มชน ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบของ "ผู้สื่อข่าว" มักเป็นผู้มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจการเมืองมากด้วย "ผู้สื่อข่าวทางการเมือง" จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่า "พวกเจ้าหน้าที่ของพรรค" หรือ "ผู้รักชาติ" แต่จะไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง

2. จำแนกรูปแบบและกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ใน และเวอร์บา

ใน และเวอร์บา (Nie and Verba. 1975 : 9 - 12) ได้จำแนกรูปแบบ และกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบนี้ หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้ประชาชนมีอิทธิพลเหนือผู้นำ เพราะทำให้ผู้นำจำเป็นต้องปรับปรุงนโยบาย เพื่อคะแนนเสียงของตน แต่ละคะแนนเสียงดังกล่าว คือความเห็นเกี่ยวกับความขึ้นชอบของพลเมืองที่มีต่อผู้นำ ได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพราะเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงการลงคะแนนเสียง จากผู้สมัครคนหนึ่ง ไปยังอีกคนหนึ่งเท่านั้น มิได้แสดงความขึ้นชอบเป็นพิเศษ สำหรับขอบเขตของผลผลิต (ของการเลือกตั้ง) นั้นกว้างขวางมาก และมีอิทธิพลเหนือพลเมืองทั้งหมด เพราะการรวมความขึ้นชอบของพลเมืองและแรงกดดัน ทำให้คะแนนเสียงเป็นเสมือนอาวุธที่มีอำนาจควบคุมรัฐบาล นอกจากนั้น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีความแตกต่างจากกิจกรรมอื่น ๆ คือ ต้องการความริเริ่มเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพราะประชาชนมีโอกาสเลือกตั้งตามปกติ กิจกรรมของการลงคะแนนเสียงอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในการเลือกตั้งระดับชาติ ระดับรัฐ และระดับท้องถิ่น

2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบนี้หมายถึง การที่พลเมืองมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น ทำให้สามารถเพิ่มอิทธิพลเหนือผลการเลือกตั้งได้ โดยการกำหนดคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครคนใดคนหนึ่งไว้ก่อน และมีอิทธิพลต่อผู้นำได้เช่นเดียวกับกิจกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผลผลิตของการรณรงค์หาเสียงนำพลเมืองไปสู่ความขัดแย้งได้ และกิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่ยาก และต้องการความคิดริเริ่มมากกว่าการลงคะแนนเสียง สำหรับขอบเขตของกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียง การทำงานอย่างกระตือรือร้นเพื่อพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การบริจาคเงิน ให้พรรคการเมือง และการเป็นสมาชิกของสโมสรทางการเมือง

3. การติดต่อขึ้นต้นของพลเมือง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ หมายถึง การติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งเป็นการกระทำตามลำพัง โดยตัดสินใจเกี่ยวกับเวลา เป้าหมาย และเนื้อหาสาระของการเข้ามามีส่วนร่วม การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ สามารถคาดหวังในผลประโยชน์ได้มาก เนื่องจากบุคคลสามารถตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะติดต่อ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ภายใต้สภาพแวดล้อมนั้น ๆ แขนงด้านอิทธิพลที่มีต่อรัฐบาลนั้น มีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการกระทำของคนจำนวนน้อย กิจกรรมดังกล่าว มักไม่มีความขัดแย้งโดยตรงกับกลุ่มบุคคลอื่น ๆ และต้องการความคิดริเริ่มค่อนข้างมากขอบเขตของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะ เช่น ปัญหาครอบครัว หรือปัญหาส่วนตัว การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับพิเศษในเรื่องปัญหาสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม หรือการบริหารงานของรัฐบาลท้องถิ่น เป็นต้น

4. กิจกรรมที่ร่วมมือกัน รูปแบบลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ คือการกระทำร่วมกันเป็นกลุ่มหรือกลุ่มองค์กรในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคม เพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือการดำเนินงานของรัฐบาล การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในเวลาใดก็ได้ และอาจเกี่ยวกับปัญหาใดของกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้ อาจเป็นการกระทำร่วมกัน ในกิจกรรมภายในองค์กร ซึ่งเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมากกว่ารูปแบบข้อที่ 3 เนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วม และอาจมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมที่ร่วมมือกันนี้ ต้องการความคิดริเริ่มบางอย่างเช่นกัน ขอบเขตของกิจกรรมที่ร่วมมือกันนี้ คือการทำงานร่วมมือกับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาท้องถิ่น การตั้งกลุ่มทำงานเพื่อท้องถิ่น และการเป็นสมาชิกที่มีบทบาทในการแก้ปัญหาชุมชน การติดต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นร่วมกับคนอื่น ๆ การติดต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับพิเศษร่วมกับคนอื่น ๆ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับสังคม และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับพิเศษเกี่ยวกับปัญหาสังคม

จากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบต่าง ๆ ที่ เบน และเวอร์บา ได้จำแนกไว้ สามารถนำมาผสมผสานเพื่อใช้กับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น พอจำแนกได้ดังนี้

1. การเลือกตั้ง ขอบเขตของกิจกรรมการมีส่วนร่วม ได้แก่ การชักจูงผู้อื่นให้ไปเลือกผู้แทนของตนเองในท้องถิ่น และการไปเลือกผู้แทนของตนเองในท้องถิ่น

2. การสื่อสาร ขอบเขตของกิจกรรมการมีส่วนร่วมได้แก่ การชักชวนผู้อื่นสนทนา เรื่องการเมือง การพึ่งพิงอาศัยของนักการเมือง หรือการติดตามการหาเสียงของนักการเมือง การเข้าร่วมอภิปรายปัญหาการเมืองตามสถานที่ต่าง ๆ การติดตามข่าวสารทางการเมือง และทางราชการ

3. การมีบทบาทในชุมชน ขอบเขตของกิจกรรมการมีส่วนร่วมได้แก่การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน และการติดต่อเจ้าหน้าที่ (ระดับท้องถิ่น) เกี่ยวกับปัญหาท้องถิ่นและสังคม

ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในการจำแนกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น นอกจากจะจัดและแบ่งเป็นรูปแบบต่าง ๆ แล้วยังสามารถจัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากมากไปหาน้อยได้อีก การจัดอันดับดังกล่าว ไม่มีมาตรฐานแน่นอน ขึ้นอยู่กับนักวิชาการผู้จัด จะให้ความสำคัญแก่กิจกรรมมากน้อยอย่างไร ซึ่งในที่นี้จะนำเอาลำดับการจัดของ ฌองส์ สีนส์วี่ดี (2522 : 110) และ Milbrath (บรรพต วีระชัย. 2520 : 452 - 453 ; อ้างอิงมาจาก Milbrath. n.d.) ได้จัดระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปหามาก ไว้ดังนี้

พรรค

มิลบราธ (Milbrath)

- 0 ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
ไม่รู้ความเป็นไปทางการเมือง
- 1 ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- 2 การร่วมรณรงค์ทางอ้อม (เช่น
อ่านหนังสือพิมพ์ หรือดูโทรทัศน์
ในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ถก
ปัญหาการเมือง ติดตามที่มี
ตราพรรคการเมือง)
- 3 ช่วยโฆษณาหาเสียง (เช่น ช่วย
แจกใบปลิว ช่วยวางแผนเลือกตั้ง)
- 4 ผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งดังกล่าว
ข้างต้น (บางคนอาจได้ บางคนอาจ
ไม่ได้)
- 5 ผู้มีตำแหน่งทางการเมือง (เช่น
นายกรัฐมนตรี ประธานาธิบดี)

- 0 ไม่ได้จำแนกไว้
- 1 รับฟังข่าวสารการเมือง
- 2 ออกเสียงลงคะแนน
- 3 ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง
- 4 ชักชวนผู้อื่นออกเสียงให้ผู้สมัคร
รับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศ
สนับสนุนให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป
- 5 ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้
สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศ
สนับสนุนให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป
- 6 ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้อง
ต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง
- 7 สนับสนุนด้วยการบริจาคเงินให้พรรค
การเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- 8 ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง
- 9 ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง
- 10 เป็นสมาชิกพรรค
- 11 เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค
- 12 ช่วยหาเงินให้พรรค (อุทิศเงินส่วนตัว
ให้พรรค)
- 13 สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง
- 14 เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรค หรือได้รับเลือกตั้ง

เพื่อความสะดวกคล่องของรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ได้กำหนดไว้ และเพื่อความเหมาะสม จึงยึดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่เห็นว่าเหมาะสมกับการเมืองระดับท้องถิ่น จากแนวคิดของทั้งสองท่าน ซึ่งจะใช้ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ของ ฌรงค์ สีนสวัสดิ์ และข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 3 กับข้อที่ 6 และข้อที่ 8 ของ มิลบราธ (Milbrath) ได้ดังนี้

1. การรับฟังข่าวสารการเมือง ตลอดทั้งข่าวสารทางราชการ
2. การออกเสียงลงคะแนน
3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง
4. ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมือง
5. การติดตามการหาเสียงของนักการเมือง

จากการศึกษาเอกสารการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ จากข้อ 1 ถึงข้อ 5 ดังกล่าวข้างต้น

การพัฒนาทางการเมือง

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2538 : 54 - 55) ได้กล่าวถึง การพัฒนาทางการเมืองว่า ถ้าจะกำหนดไว้ว่า การพัฒนาการเมืองหมายถึง การมีการปกครองแบบประชาธิปไตยแล้ว ก็จะสามารถได้ว่า ไม่มีประเทศด้อยพัฒนาประเทศใดเลยที่มีการพัฒนาการเมือง เพราะประเทศเหล่านั้นยังมีความเป็นประชาธิปไตยเคียงกับตะวันตกน้อยมาก ดังนั้นการพัฒนาการเมือง ในที่นี้จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในระบบการเมืองของประเทศหนึ่ง ๆ โดยอาศัยสถาบันทางการเมืองให้เป็นเครื่องช่วยให้รัฐบาลรับภาระหน้าที่ใหม่ ๆ อันเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน วัฏปฏิบัติให้บรรลุลงไปได้โดยความสามารถในการปรับตัว และการใช้อำนาจภายใต้การปรับปรุงแก้ไขหน้าที่ที่มีอยู่แต่เดิมของสถาบันนั้น ๆ ให้เหมาะสมกับที่จะรับเอาสถานการณ์ใหม่ ๆ ไว้ได้ โดยระบบการเมืองนั้นมีความอยู่รอดได้ ไม่แตกสลายไปเพราะภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายนั้น หรือการที่จะเกิดการพัฒนาการเมืองขึ้นได้นั้น กระบวนการทางการเมืองจะมีลักษณะพิเศษใหญ่ ๆ สามประการ คือ

1. มีการรวมอำนาจรัฐให้ขอบเขตกว้างขวางยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันแหล่งอำนาจที่มีอยู่แต่ดั้งเดิมของสังคมก็พลอยด้อยกำลัง และตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของรัฐประชาชาติ
2. มีการแบ่งแยกแจกแจงหน้าที่ของสถาบันทางการเมืองอย่างแน่ชัด
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น โดยประชาชนเริ่มมีความคิดว่า ตนกับการเมือง มีความสัมพันธ์กัน โดยมิได้แยกกันอยู่คนละส่วน

การที่จะเกิดสิ่งต่าง ๆ ทั้งสามประการนี้ได้ขึ้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งได้แก่ ทัศนคติของผู้นำทางการเมืองที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ประเทศด้อยพัฒนาทุกประเทศ ศูนย์รวมแห่งอำนาจมักจะอยู่กับผู้นำทางการเมืองมากกว่าสถาบันทางการเมือง ซึ่งเป็นองค์กรหรือนิติบุคคล ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จึงมีผลกระทบกับฐานะแห่งอำนาจของผู้นำนั้นโดยตรง นอกจากนี้การแยกตัวออกจากชนบทรอบนอกประเพณีเก่า ๆ ก็ไม่เป็นประโยชน์หรือเป็นเครื่องกีดขวางความเจริญก้าวหน้า ก็เป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะต้องเกิดขึ้นก่อน หรือพร้อม ๆ กับการพัฒนาบ้านเมือง

ประเด็นสำคัญของการพัฒนาทางการเมืองนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ตามที่นักวิชาการชาวตะวันตกได้วิเคราะห์ไว้ แต่จะต้องศึกษาด้วยว่า ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ เกิดขึ้นนั้น รัฐก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย รัฐและกลไกของรัฐได้อาศัยเหตุผลใหม่ ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ และขยายตัวควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงในระดับหนึ่ง รูปแบบและพฤติกรรมของการควบคุมและแทรกแซงของรัฐในระดับท้องถิ่นประชาธิปไตย มีลักษณะสองด้าน คือ มิทั้งด้านการใช้อำนาจเผด็จการ และวิธีการแบบประชาธิปไตย ลักษณะสองด้านนี้ ทำให้รู้สึกว่าการระบอบเผด็จการมีน้อยลง ในขณะที่ความทรงลักษณะของประชาธิปไตยไว้มากขึ้น ทำให้หลังตื่นตัวทางการเมืองมีโอกาสและช่องทางที่จะแสดงออกทางการเมือง ตลอดจนมีความหวังว่าในระยะยาวลักษณะประชาธิปไตยจะมีมากขึ้น (ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2530 : 34)

ผู้นำบ้าน กำนัน ผู้นำระดับหมู่บ้านและตำบล

เนื่องจากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค แต่ระดับอำเภอเท่านั้น แต่การจะดำเนินการกิจการราชการให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยังจำเป็นต้องมี

รูปการปกครองตำบลและหมู่บ้าน และวิธีดำเนินการ ซึ่งถือเป็นงานพื้นฐานที่ถึงประชาชน
ผู้อยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันการปกครองและการบริหารงานในระดับพื้นฐาน นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง
ในจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศนั้น ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ เป็นชาวชนบทที่มีอาชีพ
ทางกสิกรรมส่วนหนึ่งของความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ ขึ้นอยู่กับชาวชนบทเหล่านี้
การปกครองตำบลและหมู่บ้าน ต้องอาศัยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457
เป็นหลักตลอดจนถึงกระทรวงมหาดไทย เพราะกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะกรมการปกครอง
เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการของตำบลและหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่

ผู้ใหญ่บ้าน

หมู่บ้าน คือบ้านหลาย ๆ บ้านมารวมกัน จำนวนบ้านไม่ต่ำกว่า 5 หลัง พลเมือง
ไม่น้อยกว่า 200 คน หมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปกครองบรรดารายชื่อที่อยู่ในหมู่บ้าน
ผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นชายไทยเจ้าของบ้าน และมีคุณสมบัติอื่น ๆ อีก เช่น อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี
และไม่เกิน 60 ปี ไม่เป็นข้าราชการประจำ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น
มีความรู้ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น เป็นต้น ประชาชนในหมู่บ้านเป็นผู้เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน
ซึ่งจะอยู่ในตำแหน่งได้ 5 ปี (ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2535 ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน)
แต่ก็อาจออกจากตำแหน่งได้ก่อน เช่น หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบไปจากหมู่บ้านเกิน 3 เดือน รายชื่อ
ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งร้องขอให้ออก ผู้ว่าราชการสั่งให้ออก เมื่อได้
สอบสวนเห็นว่าบกพร่องในความประพฤติ หรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

ผู้ใหญ่บ้านมิได้เป็นข้าราชการ แต่เป็นพนักงานที่ช่วยเหลือกิจการงานของราชการ ยามว่าง
จากงานราชการ ผู้ใหญ่บ้านคงทําหากินตามอาชีพหลักของตนเช่นรายชื่อทั้งหลาย ผู้ใหญ่บ้านได้
ค่าตอบแทนตำแหน่งเป็นรายเดือน นอกจากนี้ยังได้รับการช่วยเหลือด้านค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษา
พยาบาลและค่าโดยสารรถไฟอีกด้วย

ผู้ใหญ่บ้านมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ซึ่งมีวาระ
อยู่ในตำแหน่ง 5 ปี โดยกำหนดในท้องที่ และผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกันคัดเลือกราษฎร ที่มีคุณสมบัติเหมือน
ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่วัยยังมีคณะกรรมการที่ปรึกษาที่เรียกว่า "คณะกรรมการหมู่บ้าน" หน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับกิจการที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิที่ราษฎรเลือกจำนวน 2 คน (จรรยา สุภาพ. 2531 : 272 - 274)

กำนัน

ตำบล คือหมู่บ้านรวมกันไม่น้อยกว่า 10 หมู่บ้าน หรือมีจำนวนพลเมืองไม่น้อยกว่า 2,000 คน มีท้องที่กว้างขวางสมควรจัดตั้งเป็นตำบลขึ้นได้ การกำหนดเขตตำบลต้องพิจารณาด้วยว่า แต่ละตำบลจะมีเขตรัฐชาติที่แน่นอน เช่น ห้วย หนอง ภูเขา หรือสิ่งอื่นที่ถาวรเป็นเส้นเขต เพื่อสะดวกแก่การปกครอง(ไพฑูรย์ ช่างเรียน. 2520 : 146) เจ้าหน้าที่ปกครองตำบล มีกำนันแพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และมีคณะกรรมการตำบลคณะหนึ่ง

กำนัน มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในตำบล นายอำเภอเป็นผู้จัดให้มีการเลือกตั้งรับสมัครจากผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น นายอำเภอจะรายงานเสนอชื่อ ผู้ที่ได้รับเลือกไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน กำนันมีฐานะสูงสุดในตำบล ทั้งยังเป็นตัวแทนของทางราชการและตัวแทนของประชาชน เป็นสื่อกลางระหว่างทางราชการ กับประชาชนในตำบลประสานประโยชน์ระหว่างกัน ในฐานะของผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบปกครองตำบล ดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อย นอกจากบางเรื่องที่ต้องปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว บางเรื่องต้องอาศัยมอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติบ้าง ถ้าเป็นเรื่องสำคัญต้องร่วมมือกันหลายฝ่าย โดยเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ร่วมประชุมปรึกษาหารือและดำเนินการ หากเป็นเหตุการณ์รุนแรง เกินวิสัยที่กำนันจะแก้ไขได้ ต้องรายงานให้นายอำเภอทราบ

ฐานะการปกครองของกำนัน

ในฐานะเป็นผู้ปกครองตำบล ตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 กำหนดการปกครองตำบลไว้ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ตำบลอยู่ 3 ตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ต่อมาเมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 เจ้าหน้าที่ปกครองตำบลปรากฏตามนัยมาตรา 29 ทวิ ว่า "ในตำบลหนึ่งให้มีกำนันคนหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบลนั้น และให้มีคณะกรรมการตำบล มีหน้าที่เสนอแนะให้คำปรึกษาต่อกำนัน"

คณะกรรมการตำบลประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- 1) กำนันท้องที่
- 2) แพทย์ประจำตำบลในท้องที่ซึ่งอยู่ในตำบลนั้น 1 คน
- 3) ครูประจำตำบลในท้องที่ซึ่งอยู่ในตำบลนั้น 1 คน
- 4)ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 2 คน

ในฐานะกำนันเมื่ออาวุโสที่สุดในตำบลกำนันย่อมมีอำนาจหน้าที่ปกครองเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในตำบลตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ด้วย กล่าวคือ แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ยิ่งกว่านั้น กำนันยังมีอำนาจลงโทษ "ภาคทัณฑ์" ผู้ใหญ่บ้านได้ด้วย

ฐานะของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน

ฐานะของกำนันและผู้ใหญ่บ้านพอที่จะแบ่งเป็นหลักใหญ่ ๆ ได้ 3 ฐานะ คือ

1. ฐานะตามกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 มาตรา 29 ความว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านจะได้รับเงินเดือน แต่มิใช่จากงบประมาณประเภทเงินเดือน เมื่อเป็นเช่นนี้กำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงไม่เป็นข้าราชการพลเรือน

โดยลักษณะอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่นั้นอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด มีอำนาจในการค้นยึดสิ่งของตามหมายของศาล หรือของเจ้าพนักงาน บำรุงส่งเสริมการทํามาหากินของราษฎร และการทะนุบำรุงให้ท้องถิ่นเจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้ กำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองด้วย แม้ว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่จะมิได้ระบุไว้ชัดแจ้งว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองก็ตาม

2. ฐานะในการปกครอง

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารในส่วนภูมิภาค เพราะเป็นหน่วยราชการสุดท้าย ที่จะนํานโยบาย และงานของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม ไปสู่ ประชาชนและเป็นหน่วยแรกที่นำความต้องการของประชาชนมาสู่ราชการ จึงมีฐานะเป็นบุคคลกลางประสานงานระหว่างราชการกับประชาชน จะต้องเป็นผู้คอยดูแลความทุกข์สุขของราษฎรนอกจากจะมีฐานะทางกฎหมายแล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีฐานะทางปกครองอีกด้วยคือ

ก. ฐานะที่เป็นตัวแทนของราษฎร ผู้ใหญ่บ้าน และกำนันนับเป็นบุคคลที่ราษฎรเลือกตั้ง โดยทางตรงและทางอ้อม เมื่อเป็นเช่นนี้ ฐานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นตัวแทนของราษฎรก็ย่อมตามขึ้นมาทันทีเป็นเสมือนเงาตามตัว กำนันผู้ใหญ่บ้านจะต้องเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของราษฎรเมื่อราษฎรมีเรื่องเดือดร้อนก็ต้องถือเป็นธุระแทนให้ ในขณะเดียวกัน เมื่อราษฎรประสงค์สิ่งใดจากทางราชการ เช่น ต้องการทางคมนาคม การชลประทาน การช่วยเหลือในการทนา ฯลฯ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ย่อมถือเป็นหน้าที่ที่ต้องนำความประสงค์ของราษฎร มารายงานให้ทางราชการทราบเพื่อหาทางพิจารณาช่วยเหลือ

ข. ฐานะที่เป็นตัวแทนของทางราชการ จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการติดต่อระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆ กับราษฎรในชนบท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด ๆ เราจะต้องอาศัย กำนัน และผู้ใหญ่บ้านเป็นสื่อกลางประสานกัน

3. ฐานะทางสังคม

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจหน้าที่ปกครองดูแลราษฎรในท้องที่ของตนให้อยู่เย็นเป็นสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นผู้นำเป็นทางการ (Legal Leader) แต่ถ้าหากศึกษาพิจารณาถึงข้อเท็จจริง และปรากฏการณ์ทางสังคมแล้ว จะเห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นเป็นผู้นำทางธรรมชาติ (Nature Leader) มีฐานะทางสังคมชนบทเด่นกว่าบุคคลอื่น ๆ หลายกรณีด้วยกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ย่อมเป็นบุคคลที่ประเพณีถูกต้องตามทันทองครองธรรม เป็นที่เคารพนับถือของลูกบ้าน จึงได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของเขา นอกจากนี้ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านมักจะเป็นผู้มีอาชีพเป็นหลักฐาน และมีฐานะค่อนข้างดีกว่าลูกบ้านคนอื่น ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงพอจะเป็นที่พึ่งและให้การสงเคราะห์แก่ลูกบ้านของตนได้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีฐานะเป็นผู้นำทางสังคม (Social Leader) ด้วย

อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีข้อความสำคัญดังต่อไปนี้

1) รักษาความสงบสุขสราญ ช่วยป้องกันความทุกข์ร้อนของลูกบ้านตามสมควร และที่สามารถจะทำได้

- 2) ถ้าความทุกข์ร้อนเกิดต่อลูกบ้าน ซึ่งจะต้องขอความป้องกันจากรัฐบาล เป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องนำความไปแจ้งต่อพนักงานปกครองตามลำดับชั้น
- 3) ถ้ารัฐบาลจะประกาศหรือจะสั่งราชการอันใดให้ราษฎรทราบ เป็นหน้าที่ของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่จะรับข้อความอันนั้นไปแจ้งแก่ลูกบ้านของตนให้ทราบ
- 4) เป็นหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ต้องทบทวนพิจารณาความทุกข์ของลูกบ้านของตน และคอยแก้ไขปัญหานั้นให้ถูกต้องอยู่เสมอ
- 5) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รู้เห็นเหตุการณ์แปลกประหลาดอันใด ที่จะเกิดแก่หมู่บ้านหรือลูกบ้านของตน ซึ่งอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บ้านเมืองก็ดี แก่ประชาชนก็ดี เหล่านี้ ให้นำไปแจ้งต่อเจ้าพนักงานตามลำดับชั้น
- 6) ถ้ามีคนจรแปลกหน้า เป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องไปตามหาให้รู้จักตัว และรู้เหตุการณ์ที่มาอาศัย ถ้าเห็นว่าไม่ได้มาโดยสุจริต ให้นำตัวผู้นั้นส่งกำนันหรือนายอำเภอต่อไป
- 7) ถ้าเกิดเหตุจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ติงกันก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี หรือไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุภัยสำคัญอย่างใด ๆ ในหมู่บ้านของตน หรือในหมู่บ้านใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยให้ เป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องรีบเรียกลูกบ้านของตนออกติดตามผู้ร้าย เอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นที่เห็นสมควรโดยเต็มกำลัง
- 8) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นลูกบ้านของตนคนใด แสดงความมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทามาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถชี้แจงให้เห็นความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจเรียกลูกบ้านนั้นมาสอบถาม และว่ากล่าวสั่งสอน ถ้าไม่เชื่อฟังก็ให้นำตัวส่งกำนันหรือคณะกรรมการอำเภอ
- 9) ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้องพึงกระทำตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- 10) ฝึกและหัดอบรมให้คนไทยรู้จักหน้าที่ และกระทำการในเวลารบ
- 11) ทำการอบรมสั่งสอนหรือชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎร ในการนี้ให้เรียกประชุมราษฎรเป็นครั้งคราวตามที่เห็นสมควร
- 12) บำรุงและส่งเสริมอาชีพของราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม

- 13) ตรวจตราและรักษาประโยชน์ในการประกอบอาชีพของราษฎร
- 14) ส่งให้ราษฎรช่วยเหลือในการสาธารณประโยชน์ เพื่อบำบัดกบป้องกันตรายซึ่งมีมาโดยฉุกเฉิน และให้ทำการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ราษฎรผู้ประสบสาธารณภัย
- 15) ทำการป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาด ซึ่งเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อมิให้ติดต่อลุกลามต่อไป
- 16) จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และถูกต้องด้วยสัญลักษณ์
- 17) จัดให้มีการปกครองหมู่บ้าน และตำบล กำหนดหน้าที่ให้กรรมการหมู่บ้าน และกรรมการตำบล

18) ปฏิบัติตามคำสั่งของทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนัน หรือคณะกรรมการอำเภอทราบ (พญูลย์ ช่างเรียน. 2520 : 151 - 155)

นอกจากนี้แล้วกำนัน และผู้ใหญ่บ้านยังต้องทำหน้าที่ในการพัฒนาชนบทประกาศของคณะปฏิวัติ(2515:89) รัฐบาลได้จัดตั้งองค์การในการบริหารการพัฒนาชนบท โดยมีสภาพเป็นองค์กรหลักมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 และได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาโดยตลอด ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่326 (2515 : 89)ได้บัญญัติไว้ดังนี้

ข้อ 5. ให้ตำบลจัดระเบียบบริหารประเทศ ของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีสภาพตำบลประกอบด้วยคณะกรรมการสภาตำบลซึ่งมีกำนันท้องที่เป็นประธาน กรรมการสภาตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

ข้อ 11. ให้สภาตำบลมีหน้าที่ดังนี้ ข้อ(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล ข้อ(4) เผยแพร่การดำเนินงานทางราชการให้ราษฎรในตำบลทราบ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำท้องถิ่นตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ มีอำนาจหน้าที่ที่สัมพันธ์กับประชาชนอย่างใกล้ชิด และยังเป็นผู้นำที่ประชาชนยกย่องเลือกตั้งขึ้นมา จึงนับว่ากำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำที่ถึงประชาชนแท้จริง จากการศึกษาเอกสารผู้นำท้องถิ่นที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความคิดเห็นของผู้นำทั้งสองตำแหน่งดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง

การบริหารราชการแผ่นดินระดับท้องถิ่น

สุขาภิบาล

สุขาภิบาล เป็นระบบการปกครองท้องถิ่น ระบบแรกที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2448 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อต้องการให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต กิจการสุขาภิบาลก็ระงับไปด้วย และได้มีการจัดตั้งขึ้นใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ. 2495 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2528 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2528 เพื่อปรับปรุงรูปแบบสุขาภิบาลใหม่ มีสาระสำคัญให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทเป็นคณะกรรมการสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้ประชาชนที่มาจากการเลือกตั้งให้เป็นกรรมการมากขึ้น แนวคิดในการปรับปรุงนี้เพียงมุ่งจะให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารงานสุขาภิบาล ในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักการพิจารณาฐานะการคลังของสุขาภิบาล พ.ศ. 2535 โดยให้สุขาภิบาลที่มีรายได้ไม่รวมเงินทุนอุดหนุนในปีงบประมาณที่ผ่านมา ตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป เป็นสุขาภิบาลที่มีฐานะการคลังเพียงพอที่จะบริหารงานประจำของสุขาภิบาลได้ (อัคนีวุธ ศรีสวัสดิ์. 2535 : 11)

การจัดตั้งสุขาภิบาล ท้องที่ที่จะจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดไว้คือ

1. เป็นชุมชนหนาแน่นตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้
2. มีรายได้โดยประมาณไม่ต่ำกว่าปีละ 200,000 บาท โดยไม่รวมเงินอุดหนุน
3. ได้รับความเห็นชอบจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนมากในท้องถิ่น

อนึ่ง โดยคณะกรรมการเตรียมการและพิจารณาจัดระเบียบการปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเห็นสมควรให้ยุบเลิกสุขาภิบาล ที่มีอยู่ก่อน มีรายได้ในปีงบประมาณที่ส่งมาโดยไม่รวมเงินอุดหนุนทุกประเภท น้อยกว่า 200,000 บาท โดยให้โอนกิจการทรัพย์สิน หนี้สิน งบประมาณที่มีอยู่แล้วไปให้ห้องการบริหารส่วนจังหวัด

องค์ประกอบของคณะกรรมการสุขาภิบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล ซึ่งทำหน้าที่บริหารงานของสุขาภิบาล ทั้งด้านนิติบัญญัติและด้านบริหารนั้น ได้รับตำแหน่งโดยการเลือกตั้งของราษฎร ซึ่งมีจำนวนตามเกณฑ์ดังนี้

1. สุขาภิบาลใดมีรายได้เมื่อสิ้นปีงบประมาณแล้ว โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 500,000 บาท ให้มีกรรมการได้ 3 คน
2. สุขาภิบาลใดมีรายได้เมื่อสิ้นปีงบประมาณแล้ว โดยไม่รวมเงินอุดหนุน มากกว่า 500,000 บาท ให้มีกรรมการได้ 5 คน

กรรมการอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และให้กรรมการเลือกตั้งกันเองเป็นประธาน

- 1 คน คณะกรรมการรับผิดชอบร่วมกัน ในการบริหารกิจการของสุขาภิบาล โดยมีประธานเป็นหัวหน้าพนักงานสุขาภิบาล ให้มีพนักงานสุขาภิบาลประกอบด้วย ปลัดสุขาภิบาล สมุหบัญชี สุขาภิบาล และพนักงานสุขาภิบาลอื่น ๆ ตามความจำเป็น โดยมีปลัดสุขาภิบาลเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบงานประจำทั่วไป (ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2519 : 107 - 109)

สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาตำบล

สภาตำบล(ราชกิจจานุเบกษา 2537 : 12 - 27) มีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภาตำบลหมู่บ้านละหนึ่งคน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลต้องมีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้าน ในตำบลนั้นเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาตำบล ต้องมีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกเดือนจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง เมื่อมีการยุบและรวมเขตหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งของหมู่บ้านเดิมที่ถูกยุบหรือถูกรวมยังคงเป็นสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งอยู่ต่อไปจนกว่าสมาชิกภาพจะสิ้นสุดลง

และให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล ซึ่งได้รับเลือกตั้งสำหรับหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นใหม่ เพื่อเป็นสมาชิกสภาตำบลที่หมู่บ้านนั้นอยู่ในเขตภายในหลักวันนับแต่วันที่ประกาศตั้งหมู่บ้านใหม่ และให้ผู้ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับระยะเวลาที่เหลืออยู่ของสมาชิกอื่นในตำบลนั้น เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกตั้งก็ได้

สภาตำบลมีกำนันเป็นประธานสภาตำบล และมีรองประธานสภาตำบลคนหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาตำบลตามมติของสภาตำบล รองประธานสภาตำบลมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ประธานสภาตำบลเป็นผู้เรียกประชุมสภาตำบลและมีหน้าที่ดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด รองประธานสภาตำบลมีหน้าที่กระทำการแทนประธานสภาตำบล เมื่อประธานสภาตำบลไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกสภาตำบลที่มาประชุมเลือกกันเองเป็นประธานในการประชุมในคราวนั้น การประชุมสภาตำบลจะประชุมกันไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง การประชุมสภาตำบล ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกตำบลทั้งหมด การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด สภาตำบลมีเลขาธิการสภาตำบลคนหนึ่งซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลนั้น หรือจากบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติ มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ และการจัดการประชุม และงานอื่นที่สภาตำบลมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ ของสภาตำบล

สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ ในการพัฒนาตำบลตามแผนงานโครงการ และงบประมาณของสภาตำบล เสนอแนะส่วนราชการในการบริหารราชการและพัฒนาตำบล ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องที่ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ภายใต้บังคับกฎหมาย สภาตำบลอาจดำเนินการภายในตำบล ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
3. จัดให้มีและรักษาทางระบายน้ำ และรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน

และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

องค์การบริหารส่วนตำบล

สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ย ไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรใน แต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 2 คน

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย ประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนา ตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบล การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง ใช้ระเบียบเดียวกับ สภาตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งเลือก จากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระดำรงตำแหน่งคราว 2 ปี ในปีหนึ่งให้มีสมัย ประชุมสามัญ 2 สมัย หรือหลายสมัยแล้วแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด แต่ต้องไม่เกิน 4 สมัยอาจมีการประชุมวิสามัญได้อีกถ้ามีความจำเป็น การประชุมต้องมีสมาชิกไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่ง เท่าที่มีอยู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน โดย เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทาหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและจัดการประชุม

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลคณะหนึ่ง ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้ง จากกำนัน และจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และจาก

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน คณะกรรมการบริหารเลือกกรรมการบริหารคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการบริหาร และเลือกกรรมการบริหารอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับ และแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ
3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และสถานที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. คุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานี

ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย โดยมีระยะห่างจากกรุงเทพมหานคร ไปทางทิศเหนือประมาณ 46 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 1520.856 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดนครนายกและจังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี

ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดนนทบุรี

ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งไหลผ่านใจกลางจังหวัด แยกพื้นที่ออกเป็น 2 พัง พังตะวันออกประกอบด้วย อำเภอลำลูกกา อำเภอคลองหลวง

อำเภอหนองเสือ ฟังตะวันตกประกอบด้วย อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอเมือง ปทุมธานี อำเภอสามโคก มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มีคลองสาขามากมายที่แยกออกจากแม่น้ำ และแยกเป็นคลองซอยไหลผ่านอาณาบริเวณต่าง ๆ ครอบคลุมไป

ภูมิอากาศโดยทั่วไปในจังหวัดปทุมธานี จะมีอากาศค่อนข้างเย็นในฤดูหนาว ร้อนจัดในฤดูร้อน และมีฝนตกชุกในฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 1,000.92 มิลลิเมตร ต่อปี อุณหภูมิในปี พ.ศ. 2530 เฉลี่ยได้ 29.45 องศาเซลเซียส (แผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี 2535 - 2539 : 3)

การปกครองและประชากร

ปี พ.ศ. 2539 จังหวัดปทุมธานีแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาค ออกเป็น 7 อำเภอ 60 ตำบล 529 หมู่บ้าน 195,655 หลังคาเรือน เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 2 แห่ง สุขาภิบาล 9 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 44 แห่ง ประชากร 540,995 คน ชาย 268,058 คน หญิง 272,937 คน

ประชาชนประกอบอาชีพหลัก ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ประมง ทำอิฐ น้ำตาล รับจ้าง รายได้ประชากร คนละ 60,931 บาท ต่อปี จากสถิติของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดปทุมธานีมีมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์(GPP.) ราคาตลาด 9,187 ล้านบาท มูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ เฉลี่ยต่อบุคคล (Per Capita in Come GPP.) 60,510 บาท ในช่วงปี พ.ศ. 2531-2532 มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ย ร้อยละ 12.50 - 14.50 ต่อปี พื้นที่ร้อยละ 8.5 ปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น ร้อยละ 4 เป็นที่อยู่อาศัย ประกอบการค้าและอุตสาหกรรมประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมและการค้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จากผลงานวิจัยของ ณม ทรัพย์เจริญ (2523 : 87 - 93) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อำเภอลำสนธิ จังหวัดยโสธร ปี พ.ศ. 2522 พบว่า เพศ รายได้ การศึกษา และการเป็นสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งการรับฟังข่าวสารจากวิทยุ หนังสือพิมพ์ จะมีความสัมพันธ์กับการเมือง

ต่อมาได้ศึกษางานวิจัยของ สุรปรีชา ลาภบุญเรือง (2530:105) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ศึกษาเฉพาะกรณี ที่อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก คือ จำนวนร้อยละ 58.1 และมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย จำนวนร้อยละ 41.9 ปัจจัยทางเพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพทางสังคม และการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สำหรับสาเหตุของการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยนั้นปรากฏว่า เป็นเพราะประชาชนไม่มีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และติดภารกิจในการประกอบอาชีพ

ในการศึกษาวิจัยของ เทวรินทร์ ตติยรัตน์ (2532 : 124) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการปกครองรูปแบบเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองนครพนมพบว่า อายุ และความรู้ความเข้าใจทางการเมือง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้มีอายุสูงขึ้น มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และยังพบอีกว่า ประชาชนจะมีการสนทนาเรื่องการเมืองมากเป็นพิเศษ ในพื้นที่ที่ทราบกำหนดวันเลือกตั้งไปจนถึงการเลือกตั้งเสร็จสิ้น ประชาชนมีการรวมกลุ่มเพื่อมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองร้อยละ 7 เท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อการเลือกตั้ง ประชาชนไม่มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้านอื่น ๆ ถ้าไม่มีการเลือกตั้ง ไม่มีข่าวสารข้อมูลให้พูดคุยสนทนา และไม่มีกิจกรรมที่จะเป็นแรงจูงใจ กระตุ้นให้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการศึกษาวิจัยของ อัคนีวรุท ศรีสวัสดิ์ (2535 : 102) ซึ่งศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองท้องถิ่น สุขาภิบาล ทำให้ทราบว่า บุคคลที่มีบทบาทในการแนะนำให้ประชาชนไปเลือกตั้งนั้น จากการศึกษาพบว่า ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอิทธิพลต่อการแนะนำให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ร้อยละ 10.9 สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการแนะนำให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 13.2 และกลุ่มประชาชนที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลที่ประธาน สุขาภิบาล มาจากการแต่งตั้งมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าประชาชนในเขตที่ประธานสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้ง

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตสุขาภิบาลใน จังหวัดปทุมธานี ได้พบมูลเหตุที่ประชาชน ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองนั้น เนื่องจากไม่รู้ ไม่เข้าใจ และไม่สนใจต่อกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน

จากงานวิจัยของไชยพร ตันต์จิตานนท์ (2536 : 153) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาลในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เข้าไปมีส่วนร่วมในระดับก่อนข้างต่ำ สาเหตุเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และขาดความรู้ทางการเมือง

ส่วนผลงานวิจัยของ ประทีป รุ่งเรือง(2538 : 56) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณี ครุฑนรังเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ผลของการศึกษาพบว่า ครุฑนรังเรียนมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง ครูชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าครูหญิง และครูที่มีอายุราชการมากกว่า จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าครูที่มีอายุราชการน้อยกว่า

งานวิจัยต่างประเทศ

ลิพเซท (Lipset. 1960 : 84) ได้ทำการศึกษาการเลือกตั้งในกลุ่มประเทศประชาธิปไตยในซีกโลกตะวันตก พบว่า ลักษณะทางสังคมเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากน้อยต่างกัน ได้แก่ รายได้ การศึกษา เพศ อายุ สถานภาพสมรส การเข้ากลุ่มสังคม และกลุ่มอาชีพ

ส่วนโรเบิร์ต (Robert. 1961 : 170 - 175) ทำการศึกษานเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน พบว่า รายได้ สถานภาพทางสังคม การศึกษา อาชีพ และถิ่นที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

ศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทศนคติทางการเมืองกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ผู้สนใจทางการเมืองมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจทางการเมือง ผู้ที่มีความเลื่อมใสพรรคการเมืองหนึ่งเป็นพิเศษ มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้อื่น ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง มักจะสนใจการเมืองและมีความปรารถนาทางการเมือง คืออยากจะให้การเมืองเป็นไปในรูปแบบนี้ด้วย (ณรงค์ ศรีสวัสดิ์. 2518 : 110)

ยัง (Young. 1986 : 873 - 886) ได้ศึกษาเรื่องแนวคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี และจังหวัดมหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2509 ได้พบว่าชาวบ้านมีความเข้าใจทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นผู้ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตร กำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังไม่สูงนัก และยังอยู่ในกลุ่มของคนที่มีการศึกษาดี มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมสูง มีตำแหน่งและเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ การสนใจทางการเมือง จะเป็นสิ่งที่น่าสนใจไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อีกทางหนึ่งด้วย

สมมุติฐานในการวิจัย /

1. กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นต่างกัน
2. กำนัน กับผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นต่างกัน
3. กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นต่างกัน
4. กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นต่างกัน
5. กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นต่างกัน
6. กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นต่างกัน
7. กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอันประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง /

ประชากรที่ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ กำนันและผู้นำหมู่บ้านในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งประกอบด้วย กำนัน และ ผู้นำหมู่บ้าน จำนวน 581 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มใช้ตารางเลขสุ่มของยามาเน่จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 229 คน แล้วดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. แบ่งกลุ่มกำนัน และผู้นำหมู่บ้านออกเป็น 2 กลุ่ม
2. ใช้กลุ่มกำนันทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างจะได้กำนัน จำนวน 58 คน
3. จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 229 คน จะเหลือจำนวนที่เป็นผู้นำหมู่บ้าน 171 คน ซึ่งได้มาโดยการจับสลากตามสัดส่วนแต่ละอำเภอ ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	จำนวนกำนัน		จำนวนผู้ใหญ่บ้าน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เมืองพุมธานี	13	13	81	26
สามโคก	11	11	58	19
ลาดหลุมแก้ว	7	7	61	20
ธัญบุรี	5	5	22	7
ลำลูกกา	8	8	126	41
คลองหลวง	7	7	106	35
หนองเสือ	7	7	69	23
รวม	58	58	523	171

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ✓

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำขึ้นเอง โดยศึกษาจาก ตำรา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี แบบสอบถามนี้เป็นแบบชุดเดียว โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดปทุมธานี โดยลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ให้ผู้ตอบกาเครื่องหมาย (/) ลงในช่อง 1 2 3 4 และ 5 ซึ่งมีน้ำหนักคะแนนดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่ควรกระทำในเรื่องนั้น หรือไม่เคยกระทำเช่นนั้น
- 2 หมายถึง ควรกระทำหรือเห็นด้วยบ้างเล็กน้อยเท่านั้นหรือเคยกระทำบ้างเล็กน้อย
- 3 หมายถึง ควรมีการกระทำหรือเห็นด้วยพอสมควรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
- 4 หมายถึง ควรมีการปฏิบัติค่อนข้างมาก หรือเคยปฏิบัติค่อนข้างมาก
- 5 หมายถึง ควรมีการปฏิบัติมากเป็นพิเศษ หรือเคยกระทำมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นตอนท้ายของแบบสอบถาม จะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดปทุมธานี ในแต่ละด้าน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาครั้งนี้ โดยดำเนินการตรมลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากตำรา เอกสาร แนวคิด บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของเนื้อหาแบบสอบถาม
2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาในข้อ 1 มาเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม
3. หาคูณภาพเครื่องมือ
 - 3.1 นำแบบสอบถามที่เสร็จแล้วมาหาความเที่ยงตรง โดยเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง
 - 3.2 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (ส่วน สายยศ และ อังคณาสายยศ. 2528 : 170 - 177) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.86 ผู้วิจัยจึงได้ใช้แบบสอบถาม ฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยดำเนินการ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตราชการ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปแสดงกับนายอำเภอเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในแต่ละตำบลและหมู่บ้าน ทุกอำเภอในจังหวัดปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม แล้วนำไปมอบด้วยตนเองในวันประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และที่ป้านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้มาประชุม ในระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ถึงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2540
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปอธิบายและชี้แจงการตอบแบบสอบถาม ให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ และรวบรวมแบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 229 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบเฉพาะแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ ได้ 229 ฉบับ นำมาจัดทาสี แล้วกรอกตัวเลขลงในกระดาษสี
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS) โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 - 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรในด้านเพศ ตำแหน่ง อายุ การศึกษาระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง อาชีพ รายได้ มาคิดเป็นค่าความถี่และค่าร้อยละ

2.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของกักัน ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ในจังหวัดพุมธานี จำนวน 2 ด้าน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยเพียงเบเนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบตามเกณฑ์ดังนี้

- 1.00 - 1.80 หมายถึง มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อยที่สุด
- 1.81 - 2.60 หมายถึง มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย
- 2.61 - 3.40 หมายถึง มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง
- 2.41 - 4.20 หมายถึง มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก
- 4.21 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมากที่สุด

2.3 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มจัดทำโดยใช้การทดสอบค่าสถิติ t - test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่มตัวอย่าง และค่าสถิติ F - test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างทั้งมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในการทดสอบเป็นรายคู่ โดยวิธีนิวแมน - คูลส์

2.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของกักัน ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดนำมาจัดหมู่แล้วเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลตามลำดับดังนี้

เมื่อได้รวบรวมแบบสอบถามส่งกลับมาแล้ว นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และคัดเลือกรายละเอียดเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน 229 ฉบับ จากนั้นได้นำมาตรวจหาข้อผิดพลาดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามตัวแปร เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อาชีพ และรายได้
4. วิเคราะห์รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และเพื่อให้สื่อความหมายที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้นำสัญลักษณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
q	แทน	Studentized q - Statistic
*	แทน	ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การแปลความหมายและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมาย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการกำหนดคะแนน ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย

คะแนน	1.00 - 1.80	หมายถึง	มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อยที่สุด
คะแนน	1.81 - 2.60	หมายถึง	มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย
คะแนน	2.61 - 3.40	หมายถึง	มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง
คะแนน	3.41 - 4.20	หมายถึง	มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก
คะแนน	4.21 - 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมากที่สุด

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ✓

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามตัวแปร

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 229 คน จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อาชีพ และรายได้ โดยใช้ค่าร้อยละดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ความถี่ และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน/คน	ร้อยละ
1. <u>เพศ</u>		
1.1 ชาย	214	93.40
1.2 หญิง	15	6.60
2. <u>ตำแหน่ง</u>		
2.1 กำนัน	58	25.30
2.2 ผู้ใหญ่บ้าน	171	74.70
3. <u>อายุ</u>		
3.1 น้อยกว่า 35	12	5.20
3.2 35 - 45 ปี	84	36.70
3.3 มากกว่า 45 ปี	133	58.10
4. <u>ระดับการศึกษา</u>		
4.1 จบระดับชั้นประถมศึกษา	123	53.70
4.2 จบระดับชั้นมัธยมศึกษา	82	35.80
4.3 จบระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา	24	10.50

ตาราง 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน/คน	ร้อยละ
5. <u>ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง</u>		
5.1 ต่ำกว่า 5 ปี	59	25.76
5.2 6 - 10 ปี	76	33.19
5.3 11 - 20 ปี	75	32.75
5.4 21 ปีขึ้นไป	19	8.30
6. <u>อาชีพอื่น</u>		
6.1 อาชีพเกษตรกรรม	163	71.20
6.2 อาชีพธุรกิจ	65	28.80
7. <u>รายได้</u>		
7.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	70	30.60
7.2 5,000 - 10,000 บาท	86	37.60
7.3 10,001 - 20,000 บาท	25	10.80
7.4 มากกว่า 20,000 บาท	48	21.00
รวม	229	100.00

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 93.40 นอกนั้น เป็นเพศหญิงร้อยละ 6.60 และดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่มากที่สุดร้อยละ 74.70 รองลงมา เป็นกำนัน ร้อยละ 25.30 ส่วนใหญ่อายุมากกว่า 45 ปี ร้อยละ 58.10 รองลงมาอายุ 35 - 45 ปี ร้อยละ 36.70 และอายุน้อยกว่า 35 ปี ร้อยละ 5.20 เป็นผู้จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 53.70 รองลงมาจบระดับชั้นมัธยมศึกษา 35.80 และจบสูงกว่า ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 10.50 มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 6 - 10 ปีมากที่สุด ร้อยละ 33.19 รองลงมา 11 - 20 ปี ร้อยละ 32.75 ต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 25.76 และ 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 8.30 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่อ้อยละ 71.20 และส่วนน้อย ประกอบอาชีพธุรกิจ การค้า ร้อยละ 28.80 มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 37.60 รองลงมา ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 30.60 รายได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 21.00 และรายได้ 10,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 11.80

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของกักกัน และผู้ไต่สวน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังปรากฏในตารางที่ 3 - 5

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน

รายการ	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	3.20	0.48	ปานกลาง
2. ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	2.94	0.34	ปานกลาง
รวม	3.07	0.37	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ด้าน ($\bar{X} = 3.20, 2.94$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของกักัน และ
ผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการ
พัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น จําแนกเป็นรายชื่อ

การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ท่านอธิบายให้ราษฎรทราบสาระสำคัญของการ ปกครองท้องถิ่นในการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน	3.32	0.85	ปานกลาง
2. ท่านอธิบายให้ราษฎรทราบสาระสำคัญของการ ปกครองท้องถิ่นจากการพบปะราษฎรในที่ต่าง ๆ เช่น งานวัด งานบวช ฯลฯ	3.32	0.93	ปานกลาง
3. ท่านชี้แจงให้ราษฎรทราบเรื่องการเลือกตั้ง ในแต่ละครั้งจากการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน	3.66	0.90	มาก
4. ท่านอธิบายให้ราษฎรรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัคร รับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการ ประชุมหรือการพบปะราษฎรในตำบล หมู่บ้าน	3.47	0.87	มาก
5. ท่านพูดแนะนำให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิ เลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งจากการ ประชุมหรือพบปะกลุ่มราษฎรในที่ต่าง ๆ	3.76	0.94	มาก
6. ท่านพูดแนะนำให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิ เลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งจากเสียง ตามสายหรือหออกระจายข่าวของหมู่บ้าน	3.30	1.08	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. ท่านพูดแนะนำว่าให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งโดยใช้รถหรือเรือขยายเสียงไปตามหมู่บ้าน	3.04	1.26	ปานกลาง
8. ท่านอภิปรายชี้แจงคุณลักษณะของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งที่ดี เช่น ไม่ซื้อเสียง ไม่แจกของไม่ใช้อิทธิพล ให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบทั่วกัน	3.51	1.17	มาก
9. ท่านชี้แจงให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบว่า ขณะเลือกตั้งมีข้อห้ามต่าง ๆ ที่กระทำไม่ได้	3.60	0.93	มาก
10. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารมวลชน เช่น ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยใช้แบบลิวนแจกตามบ้าน	3.39	1.07	ปานกลาง
11. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจข่าวสารทางการเมืองจากการดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยจัดทำแผ่นประกาศติดตามที่ชุมชนของหมู่บ้าน	3.53	0.97	มาก
12. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจข่าวสารทางการเมืองจากการดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยติดป้ายประกาศที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	3.32	1.11	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
13. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจ ข่าวสารทางการเมืองจากการดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยการประชุมหรือพบปะ ราษฎรในหมู่บ้าน	3.28	0.89	ปานกลาง
14. ท่านวางแผนจัดกิจกรรมให้ราษฎรในตำบล หมู่บ้านของท่านได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอันจะ นำไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ดี เช่น การจัดงานพบปะสังสรรค์ งานบุญ ฯลฯ	3.12	1.04	ปานกลาง
15. ท่านเปิดโอกาสให้ราษฎรในหมู่บ้านได้วิพากษ์ วิจารณ์แสดงความคิดเห็นด้านการเมืองท้องถิ่น ในที่ประชุมราษฎร	3.34	1.02	ปานกลาง
16. ท่านเชิญนักการเมืองในท้องถิ่นมาพบปะราษฎร ในหมู่บ้านเพื่อชี้แจงการทำงานของนักการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับตำบล หมู่บ้าน	2.55	0.99	น้อย
17. การที่นักการเมืองในท้องถิ่นพบกับราษฎร ในตำบล หมู่บ้านบ่อย ๆ ย่อมจะเป็นผลดีต่อการ พัฒนาตำบล หมู่บ้าน	3.64	0.91	มาก
18. ท่านให้ความสำคัญกับทางราชการและองค์กร ต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่อง ประชาธิปไตยในหมู่บ้าน	3.72	0.73	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
19. ท่านจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในตำบล หมู่บ้านสนใจติดตามการปฏิบัติงานของนัก การเมืองท้องถิ่นที่ราษฎร เลือก	3.14	0.86	ปานกลาง
20. ท่านแสดงตัวเป็นกลาง ไม่เป็นหัวคะแนนให้กับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งใน ท้องถิ่น	4.13	1.01	มาก
21. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของราษฎรในหมู่บ้าน ของท่านถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่น	3.74	0.81	มาก
22. นักการเมืองในท้องถิ่นของท่านให้การช่วยเหลือ แก่ตำบล หมู่บ้านเฉพาะที่เป็นฐานคะแนนเสียง ของนักการเมือง	2.52	1.21	น้อย
23. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนับสนุนนักการเมือง ในท้องถิ่นบางคนโดยการบริจาคเงินช่วยเหลือ หาเสียงให้	1.61	0.85	น้อยที่สุด
24. นักการเมืองท้องถิ่นบริจาคเงินช่วยเหลือ หมู่บ้านของท่าน	1.97	0.91	น้อย
25. นักการเมืองท้องถิ่นจัดกิจกรรมหาเงินช่วยเหลือ หมู่บ้านของท่าน	1.96	0.97	น้อย
รวม	3.20	0.48	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นของภักดี และผู้ใหญ่วัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ในข้อที่ 20 คือ แสดงตัวเป็นกลาง ไม่เป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งในท้องถิ่น และอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.61$) ในข้อ 23 คือ ราษฎรในหมู่บ้านสนับสนุนนักการเมืองในท้องถิ่นบางคน โดยบริจาคเงินช่วยเหลือหาเสียงให้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน จำแนกเป็นรายชื่อ

การติดตามผลการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์	3.29	0.90	ปานกลาง
2. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการฟังวิทยุ	3.54	0.81	มาก
3. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการดูโทรทัศน์	3.90	0.87	มาก
4. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน	3.03	0.90	ปานกลาง
5. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง จากการพบปะสนทนากันในที่ต่างๆ	3.08	0.76	ปานกลาง
6. ราษฎรในตำบลหมู่บ้านของท่าน ยอมรับฟังคำแนะนำจากท่านในเรื่องการเมือง	3.05	0.77	ปานกลาง
7. ราษฎรในหมู่บ้านของท่าน เคยมาขอความช่วยเหลือเพื่อให้นักการเมืองช่วยเรื่องต่าง ๆ	2.56	1.00	น้อย
8. การเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่ผ่านมาราษฎรในหมู่บ้านของท่านได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	3.72	0.70	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

การติดตามผลการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9. ราษฎรในหมู่บ้านของท่าน ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในท้องถิ่นหาเสียง	2.21	0.95	น้อย
10. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านชักชวนกันไปฟังการ ปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองในท้องถิ่น	2.37	0.82	น้อย
11. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านมีความตื่นตัวทาง การเมือง	3.32	0.76	ปานกลาง
12. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านไม่เห็นความสำคัญของ การเลือกตั้ง จึงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในครั้งที่ผ่านมา	2.50	0.92	น้อย
13. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านเคยซักถามหรือสนทนา เรื่องการเมืองกับท่าน	3.01	0.80	ปานกลาง
14. ราษฎรในหมู่บ้านไม่สนใจการเมือง เพราะเสีย เวลาทำไมหากิน	2.36	0.83	น้อย
15. ในการประชุมหรือพบปะราษฎรในหมู่บ้านของท่าน ราษฎรได้มีการอภิปรายเรื่องการเมืองกัน	2.56	0.95	น้อย
16. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านมีความคิดเห็นว่ การเมืองเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิตความ เป็นอยู่	3.14	0.96	ปานกลาง
17. ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ท่านได้รับการ ร้องเรียนหรือทราบบ้างว่า ราษฎรในหมู่บ้าน ของท่านขายสิทธิขายเสียง	2.04	1.20	น้อย

ตาราง 5 (ต่อ)

การติดตามผลการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
18. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านต่อต้านการขายสิทธิ์ ซื้อขายเสียง	3.01	1.09	ปานกลาง
19. ท่านประสบผลสำเร็จ ในการที่ทาให้ราษฎร ในหมู่บ้านของท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมทาง การเมือง	3.08	0.69	ปานกลาง
รวม	2.94	0.34	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$)
ข้อ 3 คือ ราษฎรในหมู่บ้านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการดูโทรทัศน์ และอยู่ใน
ระดับน้อย ($\bar{X} = 2.04$) ข้อที่ 17 คือ การเลือกตั้งที่ผ่านมาท่านได้รับการร้องเรียน หรือ
ทราบข่าวว่าราษฎรในหมู่บ้านของท่านขายสิทธิ์ขายเสียง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน จําแนกตัวแปร

3.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จําแนกตามเพศดังปรากฏในตาราง 6 - 7

ตาราง 6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจําแนกตามเพศ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	3.21	0.47	3.06	0.54	1.05
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	2.95	0.34	2.73	0.30	2.68*
รวม	3.08	0.37	2.89	0.38	1.83

จากตาราง 6 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในด้านการติดตามผล การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกักกัน และผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ด้านการติดตามผล การมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามเพศเป็นรายข้อ

ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์	3.31	0.90	2.93	0.80	1.76
2. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากการฟังวิทยุ	3.54	0.81	3.53	0.83	0.04
3. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากการดูโทรทัศน์	3.91	0.86	3.73	0.96	0.70
4. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากการประชุมราษฎรใน หมู่บ้าน	3.04	0.90	2.87	0.92	0.70
5. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากการพบปะสนทนากันในที่ ต่าง ๆ	3.10	0.76	2.73	0.59	2.28*
6. ราษฎรในตำบลหมู่บ้านของท่าน ยอมรับฟัง คำแนะนำจากท่านในเรื่องการเมือง	3.08	0.77	2.67	0.62	2.46*
7. ราษฎรในหมู่บ้านของท่าน เคยมาขอความ ช่วยเหลือเพื่อให้นักการเมืองช่วยเรื่องต่าง ๆ	2.59	1.01	2.20	0.78	1.84
8. การเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่ท่านมาราษฎรใน หมู่บ้านของท่านได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	3.72	0.68	3.67	0.24	0.26

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
9. ราษฎรในหมู่บ้านของท่าน ช่วยผู้สมัครรับ เลือกตั้งในท้องถิ่นหาเสียง	2.23	0.96	1.93	0.80	1.37
10. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านชักชวนกันไปฟัง การปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง ในท้องถิ่น	2.39	0.81	2.13	0.83	1.14
11. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านมีความตื่นตัวทาง การเมือง	2.35	0.75	3.00	0.76	1.74
12. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านไม่เห็นความสำคัญ ของการเลือกตั้ง จึงไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมา	2.49	0.94	2.60	0.51	0.75
13. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านเคยซักถามหรือ สนทนาเรื่องการเมืองกับท่าน	3.05	0.79	2.47	0.74	2.53*
14. ราษฎรในหมู่บ้านไม่สนใจการเมือง เพราะ เสียงเวลาทำมาหากิน	2.36	0.84	2.40	0.63	0.26
15. ในการประชุมหรือพบปะราษฎรในหมู่บ้านของ ของท่าน ราษฎรได้มีการอภิปรายเรื่อง การเมืองกัน	2.60	0.93	2.07	1.03	1.94
16. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านมีความคิดเห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิตความ เป็นอยู่	3.16	0.96	2.93	0.96	0.88

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
17. ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ท่านได้รับการ ร้องเรียนหรือทราบข่าวว่า ราษฎรในหมู่บ้าน ของท่านขายสิทธิ์ขายเสียง	2.03	1.99	2.13	1.19	0.33
18. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านต่อต้านการขายสิทธิ์ ขายเสียง	3.00	1.08	3.07	1.34	0.18
19. ท่านประสบผลสำเร็จ ในการที่ทําให้ราษฎร ในหมู่บ้านของท่านได้ เข้าไปมีส่วนร่วมทาง การเมือง	3.09	0.70	2.87	0.52	1.64
รวม	2.95	0.34	2.73	0.30	2.68*

จากตาราง 7 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดบึงกาฬนี้ ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

ข้อ 5 ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการพบปะสนทนากันในที่ต่าง ๆ

ข้อ 6 ราษฎรในตำบลหมู่บ้านของท่านยอมรับฟังคำแนะนำจากท่านในเรื่องการเมือง

ข้อ 13 ราษฎรในหมู่บ้านของท่านเคยซักถามหรือสนทนาเรื่องการเมืองกับท่าน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง จำแนกตามตำแหน่งดังปรากฏในตาราง 8 - 10

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจำแนกตามตำแหน่ง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	3.47	0.47	3.10	0.45	5.17*
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน	3.12	0.31	2.88	0.33	4.98*
รวม	3.29	0.37	2.93	0.34	5.50*

จากตาราง 8 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น จำแนกตามตำแหน่งเป็นรายชื่อ

ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ท่านอธิบายให้ราษฎรทราบสาระสำคัญของการปกครองท้องถิ่นในการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน	3.84	0.72	3.14	0.82	6.20*
2. ท่านอธิบายให้ราษฎรทราบสาระสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจากการพบปะราษฎรในที่ต่าง ๆ เช่น งานวัด งานบวช ฯลฯ	3.72	1.04	3.19	0.85	3.55*
3. ท่านชี้แจงให้ราษฎรทราบเรื่องการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง จากการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน	3.60	0.97	3.67	0.87	0.48
4. ท่านอธิบายให้ราษฎรรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการประชุมหรือการพบปะราษฎรในตำบลหมู่บ้าน	3.59	0.84	3.43	0.88	1.23
5. ท่านพูดรณรงค์ให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งจากการประชุมหรือพบปะกลุ่มราษฎรในที่ต่าง ๆ	3.72	1.02	3.78	0.91	0.36
6. ท่านรณรงค์ให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งจากเสียงตามสายหรือหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน	3.41	1.07	3.26	1.08	0.96

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7. ท่านพูดแนะนำว่าให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งโดย าשרדหรือเรือขยายเสียงไปตามหมู่บ้าน	3.59	1.17	2.85	1.24	4.09*
8. ท่านอธิบายชี้แจงคุณลักษณะของผู้สมัครเข้ารับ การเลือกตั้งที่ดี เช่น ไม่ซื้อเสียง ไม่แจกของ ไม่ใช้อิทธิพล ให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบทั่วกัน	3.79	1.07	3.40	1.19	2.29*
9. ท่านชี้แจงให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบว่า ขณะ เลือกตั้งมีข้อห้ามต่าง ๆ ที่กระทำไม่ได้	3.81	0.74	3.53	0.98	2.27*
10. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจ ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารมวลชน เช่น ทีวี วิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยเข้า ไปปลิวแจกตามบ้าน	3.22	1.24	3.44	0.99	1.22
11. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจ ข่าวสารทางการเมืองจากการดูทีวี วิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยจัดทำแผ่นประกาศ ติดตามที่ชุมชนของหมู่บ้าน	3.67	1.22	3.85	0.86	1.08
12. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจ ข่าวสารทางการเมืองจากการดูทีวี วิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยติดป้ายประกาศที่หน้า ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	3.52	1.19	3.25	1.07	1.51

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
13. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจ ข่าวสารทางการเมืองจากการดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยการประชุมหรือพบปะ ราษฎรในหมู่บ้าน	3.36	0.93	3.26	0.88	0.75
14. ท่านวางแผนจัดกิจกรรมให้ราษฎรในตำบล หมู่บ้านของท่านได้มีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะนำไปสู่การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยที่ดี เช่น การจัดงานพบปะ สังสรรค์ งานบุญ ฯลฯ	3.84	0.88	2.88	0.97	7.67*
15. ท่านเปิดโอกาสให้ราษฎรในหมู่บ้านได้วิพากษ์ วิจารณ์แสดงความคิดเห็นด้านการเมืองท้องถิ่น ในที่ประชุมราษฎร	3.74	1.12	3.20	0.95	3.28*
16. ท่านเชิญนักการเมืองในท้องถิ่นมาพบปะราษฎร ในหมู่บ้านเพื่อชี้แจงการทำงานของ นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับตำบล หมู่บ้าน	2.74	1.07	2.48	0.97	1.65
17. การที่นักการเมืองในท้องถิ่นพบปะกับราษฎร ในตำบล หมู่บ้านบ่อย ๆ ย่อมจะเป็นผลดี ต่อการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน	4.10	0.74	3.48	0.90	5.22*
18. ท่านให้ความร่วมมือกับทางราชการและ องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในหมู่บ้าน	4.00	0.46	3.62	0.78	4.47*

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
19. ท่านจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ราษฎร ในตำบล หมู่บ้านสนใจติดตามการปฏิบัติงาน ของนักการเมืองท้องถิ่นที่ราษฎรเลือก	3.60	0.79	2.98	0.23	5.09*
20. ท่านแสดงตัวเป็นกลาง ไม่เป็นหัวคะแนน ให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ในท้องถิ่น	4.29	0.68	4.08	1.10	1.78
21. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของราษฎรใน หมู่บ้านของท่าน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนาท้องถิ่น	4.05	0.71	3.64	0.82	3.60*
22. นักการเมืองในท้องถิ่นของท่านให้การ ช่วยเหลือแก่ตำบล หมู่บ้านเฉพาะที่เป็นฐาน คะแนนเสียงของนักการเมือง	2.97	1.23	2.37	1.16	3.21*
23. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนับสนุนนักการเมือง ในท้องถิ่นบางคนโดยการบริจาคเงินช่วยเหลือ หาเสียงให้	1.86	0.81	1.53	0.8	2.71*
24. นักการเมืองท้องถิ่นบริจาคเงินช่วยเหลือ หมู่บ้านของท่าน	2.34	0.97	1.84	0.86	3.56*
25. นักการเมืองท้องถิ่นจัดกิจกรรมหาเงิน ช่วยเหลือหมู่บ้านของท่าน	2.36	0.83	1.82	0.97	4.11*
รวม	3.47	0.47	3.10	0.45	5.17*

จากตาราง 9 พบว่า กำนัน และผู้นำบ้านที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

ข้อ 1. ท่านอธิบายให้ราษฎรทราบสาระสำคัญของทราบสาระสำคัญของการปกครองท้องถิ่นในการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน

ข้อ 2. ท่านอธิบายให้ราษฎรทราบสาระสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจากการพบปะราษฎรในที่ต่าง ๆ เช่น งานวัด งานบวช ฯลฯ

ข้อ 7. ท่านพูดรณรงค์ให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งโดยใช้รถหรือเรือขยายเสียงไปตามหมู่บ้าน

ข้อ 8. ท่านอภิปรายชี้แจงคุณลักษณะของผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งที่ดี เช่น ไม่ซื้อเสียง ไม่แจกของ ไม่ใช้อิทธิพลให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบทั่วกัน

ข้อ 9. ท่านชี้แจงให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบว่า ขณะเลือกตั้งมีข้อห้ามต่าง ๆ ที่กระทำไม่ได้

ข้อ 14. ท่านวางแผนจัดกิจกรรมให้ราษฎรในตำบลหมู่บ้านของท่านได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอันจะนำไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ดี เช่น การจัดงานพบปะสังสรรค์ งานทำบุญ ฯลฯ

ข้อ 15. ท่านเปิดโอกาสให้ราษฎรในหมู่บ้านได้วิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นด้านการเมืองท้องถิ่นในที่ประชุมราษฎร

ข้อ 17. การที่นักการเมืองท้องถิ่นพบปะกับราษฎรในตำบลหมู่บ้านบ่อย ๆ ย่อมจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาตำบลหมู่บ้าน

ข้อ 18. ท่านให้ความร่วมมือกับทางราชการและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในหมู่บ้าน

ข้อ 19. ท่านจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในตำบลหมู่บ้านสนใจติดตามการปฏิบัติงานของนักการเมืองท้องถิ่นที่ราษฎรเลือก

ข้อ 21. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของราษฎรในหมู่บ้านของท่านถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่น

ข้อ 22. นักการเมืองในท้องถิ่นของท่านให้การช่วยเหลือแก่ตำบล หมู่บ้านเฉพาะที่เป็น
ฐานคะแนนเสียงของนักการเมือง

ข้อ 23. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนับสนุนนักการเมืองในท้องถิ่นบางคนโดยบริจาคเงิน
ช่วยเหลือหาเสียงให้

ข้อ 24. นักการเมืองท้องถิ่นบริจาคเงินช่วยเหลือหมู่บ้านของท่าน

ข้อ 25. นักการเมืองท้องถิ่นจัดกิจกรรมหาเงินช่วยเหลือหมู่บ้านของท่าน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

ตาราง 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามตำแหน่ง

ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์	3.43	0.90	3.24	0.89	1.40
2. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากการฟังวิทยุ	3.43	0.86	3.58	0.79	1.15
3. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากการดูโทรทัศน์	4.16	0.83	3.81	0.86	2.68*
4. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน	3.14	1.09	2.99	0.83	0.95
5. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมืองจากการพบปะสนทนากันในที่ ต่าง ๆ	3.38	0.75	2.98	0.74	3.57*
6. ราษฎรในตำบลหมู่บ้านของท่าน ยอมรับฟังคำ แนะนำจากท่านในเรื่องการเมือง	3.31	0.71	2.96	0.77	3.14*
7. ราษฎรในหมู่บ้านของท่าน เคยมาขอความ ช่วยเหลือเพื่อให้นักการเมืองช่วยเรื่องต่าง ๆ	3.21	0.69	2.35	0.99	7.25*
8. การเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่ผ่านมาราษฎรใน หมู่บ้านของท่านได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.95	0.54	3.64	0.72	3.38*
9. ราษฎรในหมู่บ้านของท่าน ช่วยผู้สมัครรับ เลือกตั้งในท้องถิ่นหาเสียง	2.57	0.78	2.09	0.98	3.81*

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
10. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านชักชวนกันไปฟัง การปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง ในท้องถิ่น	2.50	0.73	2.33	0.84	1.49
11. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านมีความตื่นตัวทาง การเมือง	3.36	0.55	3.32	0.82	0.48
12. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านไม่เห็นความสำคัญ ของการเลือกตั้ง จึงไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งในครั้งที่ผ่าน	2.19	0.71	2.60	0.96	3.48*
13. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านเคยซักถามหรือ สนทนาเรื่องการเมืองกับท่าน	3.38	0.52	2.89	0.84	5.22
14. ราษฎรในหมู่บ้านไม่สนใจการเมือง เพราะ เสียเวลาทำมาหากิน	2.62	0.81	2.27	0.82	2.84*
15. ในการประชุมหรือพบปะราษฎรในหมู่บ้าน หมู่บ้านของท่าน ราษฎรได้มีการอภิปราย เรื่องการเมืองกัน	2.93	0.90	2.44	0.93	3.58*
16. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านมีความคิดเห็นว่ การเมืองเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิตความ เป็นอยู่	3.38	0.89	3.06	0.97	2.27*
17. ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมานี้ ท่านได้รับการ ร้องเรียนหรือทราบข่าวว่า ราษฎรใน หมู่บ้านของท่านขายสิทธิขายเสียง	1.96	1.12	2.06	1.22	0.53

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
18. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านต่อต้านการขายสิทธิ ชื่อเสียง	3.10	0.74	2.98	1.19	0.95
19. ท่านประสบผลสำเร็จ ในการที่ทำให้ราษฎร ในหมู่บ้านของท่านได้ เข้าไปมีส่วนร่วมทาง การเมือง	3.18	0.43	3.05	0.75	1.76
รวม	3.12	0.31	2.88	0.33	4.98*

จากตาราง 10 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

ข้อ 3. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการดูโทรทัศน์

ข้อ 5. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการพบปะสนทนากันในที่ต่าง ๆ

ข้อ 6. ราษฎรในตำบลหมู่บ้านของท่านยอมรับฟังคำแนะนำจากท่านในเรื่องการเมือง

ข้อ 7. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านเคยมาขอความช่วยเหลือเพื่อกู้เงินการเมืองช่วยเหลือเรื่องต่าง ๆ

ข้อ 8. การเลือกตั้งครั้งหลังสุดที่ผ่านมาราษฎรในหมู่บ้านของท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

- ข้อ 9. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นท้องถิ่นหาเสียง
- ข้อ 12. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งจึงไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมา
- ข้อ 14. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านไม่สนใจการเมือง เพราะเสียเวลาพาหาากิน
- ข้อ 15. ในการประชุมหรือพบปะราษฎรในหมู่บ้านของท่าน ราษฎรมีการอภิปรายเรื่องการเมืองกัน
- ข้อ 16. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านมีความคิดเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิตความเป็นอยู่
- แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองจําแนกตามอายุดังปรากฏในตาราง 11 - 12

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม และรายด้าน
จําแนกตามอายุ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	น้อยกว่า 35 ปี		35 - 45 ปี		มากกว่า 45 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม						
ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	3.35	0.42	3.10	0.44	3.35	0.42
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วม						
ทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	2.94	0.18	2.89	0.40	3.25	0.50
รวม	3.15	0.26	2.99	0.39	3.11	0.37

จากตาราง 11 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี มีค่าเฉลี่ยของ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมมากกว่ากลุ่มอื่น เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น กำนัน และ
ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี และมากกว่า 45 ปี มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากกว่ากลุ่ม
อายุ 35 - 45 ปี ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน
พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากกว่าอีก 2
กลุ่ม

เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มใดมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้าง จึงนำไปเปรียบเทียบความ
แปรปรวน ดังตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจำแนกตามอายุ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	1.46	0.73	3.25
	ภายในกลุ่ม	226	50.84	0.22	
	รวม	228	52.30		
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.27	0.13	1.22
	ภายในกลุ่ม	226	25.87	0.11	
	รวม	228	26.15		
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	2	0.73	0.36	2.65
	ภายในกลุ่ม	226	30.87	0.13	
	รวม	228	31.66		

จากตาราง 12 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกักัน และผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง จำแนกตามระดับการศึกษาดังปรากฏในตาราง 13 - 16

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงมาตรฐานความคิดเห็นของกักัน และผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจำแนกตามระดับ
การศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	จบระดับชั้น ประถมศึกษา		จบระดับชั้น มัธยมศึกษา		จบระดับสูงกว่า มัธยมศึกษา	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	3.14	0.48	3.21	0.46	3.45	0.48
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	2.94	0.31	2.88	0.33	3.11	0.44
รวม	3.04	0.35	3.04	0.37	3.28	0.44

จากตาราง 13 พบว่า กักัน และผู้ใหญบ้านที่จบสูงกว่าระดับมัศึกษามีค่าเฉลี่ย
ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมมากกว่ากลุ่มอื่น และเมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น กักัน และ
ผู้ใหญบ้านที่จบระดับสูงกว่ามัศึกษามีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มอื่นด้านการติดตามผล
การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน กักัน และผู้ใหญบ้านที่จบระดับสูงกว่า
มัศึกษามีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากกว่าอีก 2 กลุ่ม

เพื่อให้ทราบว่าคุณสมบัติแตกต่างกันบ้าง จึงนำไปทดสอบความแปรปรวนดังตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกักกัน และผู้ใหญ่วัยบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม และรายด้านจำแนกตามระดับการศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	1.87	0.93	4.19*
	ภายในกลุ่ม	226	50.43	0.22	
	รวม	228	52.30		
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.09	0.54	4.93*
	ภายในกลุ่ม	226	25.05	0.11	
	รวม	228	26.15		
รวมทั้งรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.24	0.62	4.62*
	ภายในกลุ่ม	226	30.38	0.13	
	รวม	228	31.60		

จากตาราง 14 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม และรายด้านทั้ง 2 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไปสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของความแตกต่าง จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีนิวแมน - กูลส์ ดังตาราง 15 - 17 ดังต่อไปนี้

ตาราง 15 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา		ระดับประถม	ระดับมัธยม	ระดับสูงกว่ามัธยม
	$\bar{X}$	3.04	3.04	3.28
จบระดับประถมศึกษา	3.04	-	0.00	0.24*
จบระดับมัธยมศึกษา	3.04		-	0.24*
จบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	3.28			-

จากตาราง 15 แสดงว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา กับจบระดับชั้นประถมศึกษา และจบระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา กับจบระดับมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้าน การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา		ระดับประถม	ระดับมัธยม	ระดับสูงกว่ามัธยม
	$\bar{X}$	3.14	3.21	3.45
จบระดับประถมศึกษา	3.14	–	0.07	0.31*
จบระดับมัธยมศึกษา	3.21		–	0.24*
จบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	3.45			–

จากตาราง 16 แสดงว่า กำนัน และผู้นำบ้านที่จบระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา
กับจบระดับชั้นประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่าง
กันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้าน การติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นของประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา		ระดับประถม	ระดับมัธยม	ระดับสูงกว่ามัธยม
	$\bar{X}$	2.88	2.94	3.12
จากระดับประถมศึกษา	2.88	–	0.06	0.24*
จากระดับมัธยมศึกษา	2.94		–	0.18
จากระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา	3.12			–

จากตาราง 17 แสดงว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่จบระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา กับจากระดับชั้นระดับมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกักัน และผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง จําแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ดังปรากฏในตาราง 18 - 21

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงมาตรฐานความคิดเห็นของกักัน และผู้ใหญบ้านเกี่ยวกับการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจําแนกตามระยะ
เวลาในการดำรงตำแหน่ง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ มีส่วนร่วมทางการเมือง	ต่ำกว่า 5 ปี		6 - 10 ปี		11 - 20 ปี		21 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	3.08	0.41	3.12	0.44	3.32	0.55	3.35	0.43
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่นของ ประชาชน	2.90	0.34	2.86	0.32	3.05	0.35	2.19	0.24
รวม	2.99	0.33	2.99	0.34	3.18	0.42	3.13	0.30

จากตาราง 18 พบว่า กักัน และผู้ใหญบ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 11 - 20 ปี
มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมมากกว่ากลุ่มอื่นเมื่อพิจารณา
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น กักัน และผู้ใหญบ้านที่มีระยะเวลาใน
การดำรงตำแหน่ง 21 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มอื่น และด้านการติดตามผลการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน กักัน และผู้ใหญบ้านที่มีระยะเวลาในการดำรง
ตำแหน่ง 11 - 20 ปี ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มอื่น

เพื่อให้ทราบว่าคุณสมบัติแตกต่างกันบ้าง จึงนำไปทดสอบความแปรปรวน ดังตาราง 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกักกัน และผู้ใหญ่วัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามระยะเวลาในการดำรง
ตำแหน่ง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	3	2.77	0.92	4.20*
	ภายในกลุ่ม	225	49.52	0.22	
	รวม	228	52.30		
การติดตามผลการมีส่วนร่วมทาง การเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.64	0.54	5.02*
	ภายในกลุ่ม	225	24.51	0.10	
	รวม	228	26.15		
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	3	1.98	0.66	5.01*
	ภายในกลุ่ม	225	29.61	0.13	
	รวม	228	31.60		

จากตาราง 19 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของความแตกต่าง จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี นิวแมน - คูลส์ ดังตาราง 20 - 22 ดังนี้

ตาราง 20 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมจำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง	$\bar{X}$	6-10 ปี	ต่ำกว่า 5 ปี	21 ปีขึ้นไป	11-20 ปี
		2.99	2.99	3.13	3.19
6 - 10 ปี	2.99	-	0.00	0.14	0.20*
ต่ำกว่า 5 ปี	2.99			0.14	0.20*
21 ปีขึ้นไป	3.13				0.06
11 - 20 ปี	3.19				-

จากตาราง 20 แสดงว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 11 - 20 ปี กับ 6 - 10 ปี และ 11 - 20 ปี กับต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 21 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านการพัฒนากิจกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่น จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง					
		ต่ำกว่า 5 ปี	6-10 ปี	11-20 ปี	21 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.09	3.12	3.32	3.35
ต่ำกว่า 5 ปี	3.09	-	0.03	0.23	0.26*
6 - 10 ปี	3.12			0.20	0.23
11 - 20 ปี	3.32				0.03
21 ปีขึ้นไป	3.35				-

จากตาราง 21 แสดงว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 21 ปี
ขึ้นไปกับต่ำกว่า 5 ปี ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัด
ปทุมธานี ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 22 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง	$\bar{X}$	6 - 10 ปี	ต่ำกว่า 5 ปี	21 ปีขึ้นไป	11 - 20 ปี
		2.86	2.90	2.91	3.05
6 - 10 ปี	2.86	-	0.04	0.05	0.19*
ต่ำกว่า 5 ปี	2.90			0.01	0.15
21 ปีขึ้นไป	2.91				0.14
11 - 20 ปี	3.05				-

จากตาราง 22 แสดงว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 11 - 20 ปี กับ 6 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง จำแนกตามอาชีพ ดังปรากฏในตาราง 23

ตาราง 23 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจำแนกตามอาชีพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	เกษตรกร		ธุรกิจการค้า		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	3.17	0.50	3.28	0.41	1.70
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชน	2.69	0.36	2.89	0.28	1.68
รวม	3.06	0.39	3.08	0.31	0.35

จากตาราง 23 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง จำแนกตามรายได้ดังปรากฏในตาราง 24 - 28

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านจำแนกตามรายได้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ต่ำกว่า 5,000 บาท		5,000 - 10,000 บาท		10,001 - 20,000 บาท		มากกว่า 20,000 บาท	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	3.17	0.42	3.10	0.53	3.31	0.52	3.35	0.41
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	2.29	0.34	2.86	0.31	3.11	0.46	3.01	0.17
รวม	3.04	0.34	2.98	0.38	3.21	0.47	3.18	0.31

จากตาราง 24 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมมากกว่ากลุ่มอื่น เมื่อพิจารณาด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มอื่น และ

ผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มอื่น

เพื่อให้ทราบว่าคุณสมบัติแตกต่างกันบ้าง จึงนำไปทดสอบความแปรปรวนดังตาราง 25

ตาราง 25 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ร้อยรวมและรายด้านจำแนกตามรายได้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	3	2.28	0.76	3.42*
	ภายในกลุ่ม	225	50.02	0.22	
	รวม	228	52.30		
ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.47	0.49	4.47*
	ภายในกลุ่ม	225	24.67	0.10	
	รวม	228	26.15		
รวมทั้งหมด ^ข	ระหว่างกลุ่ม	3	1.75	0.58	4.14*
	ภายในกลุ่ม	225	29.84	0.13	
	รวม	228	31.60		

จากตาราง 25 พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของความแตกต่าง จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีนิวแมน - กูลส์ ดังตาราง 26 - 28 ดังต่อไปนี้

ตาราง 26 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมจำแนกตามรายได้

ระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง	$\bar{X}$	5,000- 10,000 บาท	ต่ำกว่า 5,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	10,001- 20,000 บาท
		2.98	3.04	3.18	3.21
5,000 - 10,000 บาท	2.98	-	0.06	0.20	0.23*
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.04		-	0.14	0.17
มากกว่า 20,000 บาท	3.18			-	0.13
10,001 - 20,000 บาท	3.21				-

จากตาราง 26 แสดงว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท
กับ 5,000 - 10,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 27 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านการพัฒนากิจกรรรม การมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่น จำแนกตามรายได้

รายได้		5,000- 10,000 บาท	ต่ำกว่า 5,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท ขึ้นไป	10,001- 20,000 บาท
	$\bar{X}$	3.10	3.17	3.31	3.35
5,000 - 10,000 บาท	3.10	-	0.07	0.21	0.25*
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.17		-	0.14	0.18
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	3.31			-	0.04
10,001 - 20,000 บาท	3.35				-

จากตาราง 27 แสดงว่า กลุ่ม และผู้หาอยู่บ้านที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท
กับ 5,000 - 10,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี ในด้านการพัฒนากิจกรรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 28 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามรายได้

รายได้	$\bar{X}$	5,000- 10,000 บาท	ต่ำกว่า 5,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	10,001- 20,000 บาท
		2.86	2.91	3.01	3.11
5,000 - 10,000 บาท	2.86	-	0.05	0.15	0.25*
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.91		-	0.10	0.20
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	3.01			-	0.10
10,001 - 20,000 บาท	3.11				-

จากตาราง 28 แสดงว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 กับ 5,000 - 10,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดบึงกาฬ ในด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

**ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นของกักกัน และผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดปทุมธานี**

ผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดในหัวข้อปัญหาและข้อเสนอแนะ จำนวน 44 คน จากกลุ่ม
ตัวอย่าง 229 คิดเป็นร้อยละ 19.21 ดังตาราง 29

ตาราง 29 ค่าความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะของกักกัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี

ข้อที่	ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
	ปัญหา	
1	อบต., สจ., สส. จะสนใจใกล้ชิด และให้สัญญาที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ กับ ประชาชนในตำบลหมู่บ้านในเวลาจะลงสมัครรับเลือกตั้งช่วงสั้น ๆ เท่านั้น เมื่อได้รับเลือกแล้วก็ไม่มาสนใจใกล้ชิดประชาชนอีกเลย ทำให้ประชาชน ขาดความศรัทธา และไม่เห็นความสำคัญของการเมืองที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความเป็นอยู่	48
2	อบต., สจ., สส. ข้าราชการ และประชาชนในตำบลหมู่บ้านขาดความ สามัคคีร่วมมือประสานงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน	7
3	การขยายเสียงของชาวบ้านเป็นปัญหาเอาผิดไม่ได้เพราะขาดหลักฐาน	4
4	อบต., สจ., สส. ยังช่วยเหลือประชาชนน้อยไป	3
5	ประชาชนขาดความรู้ เรื่องการเมืองและไม่รู้ว่าการเมืองเกี่ยวข้องกับชีวิต ความเป็นอยู่ ยังมีอีกมาก	2
6	เศรษฐกิจไม่ดีราษฎรยากจนจะทำให้มีการขยายเสียงเพิ่มขึ้น	2
7	นักการเมืองชอบเข้ามายุ่งกับกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน บ่อย ๆ เพื่อผลประโยชน์ ของตน	1
8	ประชาชนที่ทำงานโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เข้างานเป็นกะ ทำให้ขาด การได้รับข่าวสารทางการเมือง	1

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	อบต., สจ., สส. ข้าราชการควรร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อ เพื่อแก้ปัญหาคลองต่าง ๆ ซึ่งเป็นหัวใจของเกษตรกร ให้น้ำสะอาด ไม่ดินเงิน ไม่มีหญ้าและผักตบชวาทางเดินของน้ำ	26
2	อบต., สจ., สส. ควรดูแลประชาชน คอยช่วยเหลือผู้เดือดร้อน และ สนใจ อาชีพ ที่อยู่อาศัย แก้ปัญหาคนว่างงาน ส่งเสริมเกษตรกรของราษฎร ในท้องถิ่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ	19
3	นักการเมืองควรทำอย่างที่สุดเมื่อตอนหาเสียงกับประชาชน	14
4	นักการเมืองควรจะเข้าร่วมประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อำเภอจัด เพื่อรับทราบความต้องการของราษฎรในท้องถิ่น เพราะผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นผู้รู้ปัญหาที่แท้จริงของราษฎร	13
5	นักการเมืองควรแจ้งงบประมาณที่ได้รับมาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้ราษฎร ในท้องถิ่นทราบ	4
6	ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรทราบความสำคัญของการเมือง โดยให้ สื่อสารที่ทำได้เข้าใจง่ายมากกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้	2
7	อบต., สจ., สส. ควรเข้าหาประชาชนให้ครบทุกหมู่บ้านในพื้นที่	1
8	โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในจังหวัด ควรประชาสัมพันธ์เรื่องการเมือง ในท้องถิ่นให้คนงาน ลูกจ้าง ทราบ	1

จากตาราง 25 พบว่า ปัญหาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เรื่อง อบต., สจ., สส. นักการเมืองระดับท้องถิ่นไม่สนใจใกล้ชิดประชาชน หลังได้รับเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนไม่สนใจ และไม่เห็นความสำคัญของการเมืองมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ปัญหา รองลงมาเป็นปัญหา อบต., สจ., สส. นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการ และประชาชนขาดความสามัคคีร่วมมือประสานงานในการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และปัญหาการขายเสียงของชาวบ้าน เอาผิดไม่ได้เพราะขาดหลักฐาน

ในส่วนข้อเสนอแนะพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องการให้นักการเมือง ข้าราชการ ร่วมกับประชาชนแก้ปัญหาด้านปัจจัยการเกษตรมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นข้อเสนอแนะ เรื่อง นักการเมืองท้องถิ่นควรดูแลช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน และต้องการให้นักการเมืองทำตามที่ได้รับสัญญากับประชาชนตอนหาเสียง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ในด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งอาชีพ และรายได้
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 229 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 เนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่ศึกษา แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็น การตรวจสอบรายการแบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบสอบถามแบบปลายเปิด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ถึงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2540 โดยอาศัยความร่วมมือจากอาสาสมัครในการประชุมกันนั้น ผู้ใหญ่บ้าน ประจำเดือน เพื่ออำนวยความสะดวก และประสานงานในการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บข้อมูลจากบ้านหรือที่ทำการกันนั้น ผู้ใหญ่บ้านได้แบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น จำนวน 229 ฉบับ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมาได้ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของกันนั้น ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็นของกันนั้น ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น ตามตัวแปร เพศ ตำแหน่ง และอาชีพ โดยการทดสอบค่าที ($t - test$) เพื่อหาความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม ตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และรายได้ทดสอบค่าเอฟ ($F - test$) หาความแตกต่างที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีนิวแมน - คูลส์
4. วิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะของกันนั้น ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยการคำนวณค่าความถี่

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าเรื่องความคิดเห็นของกันนั้น ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 93.40 เพศหญิง ร้อยละ 6.60 ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 74.70 กันนั้นร้อยละ 25.30 อายุ 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 58.10 อายุ 35 - 45 ปี ร้อยละ 36.70 อายุต่ำกว่า 35 ปี

ร้อยละ 5.20 จบระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 53.70 จบระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 35.80 จบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 10.50 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 6 - 10 ปี ร้อยละ 33.19 อายุ 11 - 20 ปี ร้อยละ 32.75 ต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 25.76 อายุ 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 8.30 อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 71.20 ธุรกิจการค้า ร้อยละ 28.80 รายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท ร้อยละ 37.60 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 30.60 รายได้มากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 21.00 รายได้ 10,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 10.80

2. ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับปานกลางทั้งสองด้าน

3. ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี เปรียบเทียบตามตัวแปร คือ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อาชีพ และรายได้ ปรากฏดังนี้

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยส่วนรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งสองด้าน พบว่า ด้านการติดตามผล การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ข้อ และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 16 ข้อ ส่วนด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน โดยส่วนรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งสองด้าน พบว่าด้านการพัฒนากิจกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 15 ข้อ และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 10 ข้อ ส่วนด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 10 ข้อ และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 10 ข้อ ส่วนด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 10 ข้อ และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 9 ข้อ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีที่มีอายุแตกต่างกันโดยส่วนรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้านทั้งสองด้าน พบว่า ด้านการพัฒนา กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านการติดตามผล การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยส่วนรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา กับจบชั้นประถมศึกษา และจบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านทั้งสองด้าน พบว่า ด้านการพัฒนา กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา กับจบชั้นมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และในด้านการติดตามผล การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่จบระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา กับจบระดับมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน โดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 11 - 20 ปี กับ 6 - 10 ปี และ 11 - 20 ปี กับต่ำกว่า 5 ปี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาด้านการพัฒนา กิจกรรมการ

มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 21 ปีขึ้นไป กับต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และในด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 11 - 20 ปี กับ 6 - 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ที่มีอาชีพแตกต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 2 ด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ที่มีรายได้แตกต่างกัน โดยส่วนรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 กับ 5,000 - 10,000 บาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งสองด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท กับ 5,000 - 10,000 บาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท กับ 5,000 - 10,000 บาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัญหาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มากที่สุดเป็นเรื่องนักการเมืองระดับท้องถิ่น เช่น อบต., สจ., สส. ไม่สนใจ และไม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนหลังการได้รับเลือกตั้งแล้ว ประชาชนจึงไม่สนใจการเมือง และไม่เห็นความสำคัญของการเมือง รองลงมา เป็นปัญหาเรื่อง อบต., สจ., สส. นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการและประชาชนขาดความสามัคคีร่วมมือประสานงานในการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และปัญหาการขายเสียงของชาวบ้านที่เอาผิดไม่ได้เพราะขาดหลักฐาน

ในข้อเสนอแนะของกักัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีข้อเสนอแนะกันมาก คือ ให้นักการเมือง ชำราชากรร่วมกับประชาชนแก้ปัญหาปัจจัยการเกษตร ข้อเสนอแนะรองลงมา เป็นข้อเสนอแนะให้นักการเมืองในท้องถิ่นดูแลช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน และให้นักการเมืองทำตามสัญญาที่ให้กับประชาชนตอบหาเสียง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในเรื่องความคิดเห็นของกักัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของกักัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้งสองด้านที่เป็นเช่นนี้เพราะ กักัน และผู้ใหญ่บ้านมีส่วนผูกพันใกล้ชิดกับการเมืองการปกครองท้องถิ่นแต่ก็ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เต็มที่ ทั้งนี้เนื่องมาจากกักัน และผู้ใหญ่บ้านมีภารกิจงานด้านการปกครอง ด้านการพัฒนา ด้านสังคมและการประกอบอาชีพ ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป รุ่งเรือง (2538 : 56) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณี ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกักัน ผู้ใหญ่ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ตามตัวแปร เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อาชีพ และรายได้

2.1 ความคิดเห็นของกักัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะกักัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายต่างก็ต้องปฏิบัติหน้าที่การงานในตำแหน่งตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เหมือนกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญธิย์ พานิชประไพ (2536 : 89) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคธุรกิจไทย ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานเครือซีเมนต์ไทย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศ แต่เมื่อพิจารณารายด้านทั้งสองด้าน พบว่า

ด้านการติดตาม ผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนกับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยในการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เนื่องจากเพศหญิงมักจะไม่วิเคราะห์สนทนาวิสาสะเกี่ยวกับเรื่องการเมืองตามร้านกาแฟ หรือสถานที่พบปะสนทนาพูดคุยในที่ต่าง ๆ เหมือนเพศชาย ซึ่งเป็นเพศที่สนใจเรื่องการเมือง และนิยมพูดคุยสนทนาทางการเมืองในที่ต่าง ๆ เพศหญิงถูกอบรมสั่งสอนให้ดูแลเหย้าเรือน และครอบครัว จึงมีโอกาสน้อยกว่าเพศชายที่จะสนใจการติดตามข่าวสารทางการเมืองของราษฎร การสนทนาทางการเมืองและการให้คำแนะนำทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทวินทร์ ตติยรัตน์ (2532 : 96) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปเทศบาล ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม พบว่า ประชาชนเพศชายจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

2.2 ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นโดยรวมและรายด้านทั้ง 2 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการพัฒนากิจกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะแตกต่างกันในข้อที่เกี่ยวกับการพูดการอธิบาย การอธิบาย การชี้แจงกับราษฎรในท้องถิ่นเกี่ยวกับการเมือง รวมทั้งการวางแผนการเปิดโอกาส การให้ความร่วมมือ และสังเกตพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองระดับท้องถิ่นโดยเฉพาะกำนันจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้เนื่องจากกำนันจะเป็นที่รู้จักและสนใจของราษฎรในหมู่บ้านทุกหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่รับผิดชอบ จึงมีโอกาสดำเนินการทางการเมืองได้คล่องตัวและกว้างขวางกว่าผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านมีหมู่บ้านที่ตนรับผิดชอบอยู่เฉพาะพื้นที่ และทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านของตน จึงทำให้ภารกิจของกำนันกว้างกว่าผู้ใหญ่บ้าน การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกำนัน จึงมีโอกาสมากกว่าผู้ใหญ่บ้าน ส่วนในข้อที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองระดับท้องถิ่นจะไม่แตกต่างกัน เพราะเป็นกิจกรรมที่ทำได้สะดวกและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ส่วนในด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนจะแตกต่างกันในข้อ การติดตามความสนใจข่าวสารทางการเมืองจากการดูโทรทัศน์การพบปะสนทนา การรับฟังคำแนะนำ การขอความช่วยเหลือจากนักการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การช่วยเหลือภัยทางการเมืองระดับท้องถิ่น และการติดตามการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเห็นความสำคัญของการเมือง ความแตกต่างในด้านนี้มีผล

มาจากการให้ความสำคัญของการติดตามผล กำนันเป็นผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลรู้จักและสนใจมากจึง มีโอกาสมากที่จะถูกซักถามจากราษฎรเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่สิ้นสุดลงหรือหลังการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ทำให้กำนันเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านนี้แตกต่างไปจากผู้นำบ้าน ความใส่ใจในเรื่องการติดตามผลของกำนันจึงแตกต่างไปจากผู้นำบ้าน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร บุญพร (2539 : 98) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับอบประชาธิปไตยศึกษาเฉพาะกรณี ครูประถมศึกษา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ครูประถมศึกษาที่มีระดับตำแหน่งแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นของกำนัน ผู้นำบ้านที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้เพราะกำนัน ผู้นำบ้าน ที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีจำนวนมากที่สุด และถือว่าเป็นผู้สูงอายุ มีความรู้ความชำนาญในตำแหน่งหน้าที่การงาน และเป็นที่เคารพนับถือของกำนัน ผู้นำบ้านที่มีอายุน้อยกว่า จึงทำให้กำนัน ผู้นำบ้านที่มีอายุน้อยมีประสบการณ์น้อยมักจะศึกษาสังเกตและปฏิบัติตามกำนันผู้นำบ้านที่มีอายุสูงกว่าจึงทำให้มีทักษะ และความคิดคล้ายตามกัน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมของกำนัน ผู้นำบ้าน เป็นกลุ่มใหญ่ เช่น การประชุม การอบรม สัมมนา การทำกิจกรรมทางราชการต่าง ๆ ทำให้รู้จักคุ้นเคยสนิทสนมกัน และมีแนวคิดทัศนคติสอดคล้องกันไปในกลุ่มด้วยผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารงค์ ดีสกุล (2538 : 82) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.4 ความคิดเห็นของกำนัน ผู้นำบ้านที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งกำนัน ผู้นำบ้าน ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาจะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่ากำนันผู้นำบ้าน ที่จบระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะกำนัน ผู้นำบ้าน ที่มีการศึกษาสูงขึ้น จะเห็นความสำคัญของการเมืองขึ้น อันเนื่องมาจากสังคม และทักษะของคนที่มีการศึกษาสูงจะเปลี่ยนแปลงไปจากคนที่มีการศึกษาต่ำ โดยเฉพาะจังหวัดบึงกาฬเป็นจังหวัดบริบท การติดต่อกับรับข่าวสารไม่ได้แตกต่างไปจากกรุงเทพมหานคร จึงเป็นการสนับสนุนให้ผู้มีการศึกษาสูงให้ความสำคัญต่อการเมืองมากยิ่งขึ้น ส่วนกำนัน ผู้นำบ้านที่มีการศึกษา

อยู่ในระดับกลางถึงระดับต่ำมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าระดับสูงอาจเนื่องมาจากมีกำหนด
 ผู้ใหญ่บ้านที่จบระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก (จำนวน 205 คน
 จากกลุ่มตัวอย่าง 229 คน) และอยู่ในอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่นำไปสู่ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม
 ร่วมทางการเมืองน้อยกว่าผู้มีการศึกษาที่สูงกว่า ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของดำรงค์ ดีสกุล
 (2538 : 80) ซึ่งศึกษาเรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง : กรณีศึกษาการ
 ำให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม
 ร่วมทางการเมือง แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ เทวินทร์ ตติรัตน์ (2532 : 101) ซึ่งทำการศึกษา
 เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี
 เทศบาลเมืองนครพนม พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาสูงกับประชาชนที่มีการศึกษาต่ำ มีส่วนร่วม
 ร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

2.5 ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
 แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 21 ปีขึ้นไปกับ
 มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 11 ถึง 20 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมมากกว่า
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี กับมีระยะเวลาในการดำรง
 ตำแหน่งตั้งแต่ 6 ถึง 10 ปี ทั้งนี้เพราะเนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในตำแหน่งนานจะมี
 ประสบการณ์ทางการเมืองระดับท้องถิ่นมากกว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง
 น้อย และมีโอกาสทำกิจกรรมทางการเมืองได้คล่องตัวมีส่วนร่วม และร่วมมือมากกว่าอีกทั้งยัง
 กว้างขวางในวงการเมืองระดับท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในตำแหน่งนาน ๆ ย่อมมีส่วนร่วม
 ร่วมชุมชนมากกว่า ขอบเขตของกิจกรรมการมีส่วนร่วม ได้แก่ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในท้องถิ่น
 เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ (ระดับท้องถิ่น เกี่ยวกับปัญหาท้องถิ่น และ
 สังคม) (Nie. 1975 : 9 - 12) ซึ่งเป็นผลทางอ้อมที่ทำให้เกี่ยวข้องกับผลของการมีส่วนร่วม
 ร่วมทางการเมืองมากกว่า ส่วนในด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาต่ำกว่า 5 ปี จะมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มที่มีระยะ
 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 21 ปี ที่มีส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ทางกิจกรรม

การเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และในด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 6 ถึง 10 ปี มีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 11 ถึง 20 ปี กลับมีส่วนร่วมในด้านนี้มากที่สุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งสองกลุ่มนี้มีจำนวนพอ ๆ กัน และเป็นที่น่าสนใจว่าในด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ทั้งสองกลุ่มนี้ไม่แตกต่างกัน แต่กลับมาแตกต่างกันในด้านการติดตามผล ที่เป็นเช่นนี้มีผลมาจากระยะเวลาช่วงดำรงตำแหน่งมาถึงระหว่าง 11 ถึง 20 ปี จะเป็นช่วงที่มีความสมบูรณ์ เพราะอยู่ในระยะกลางของการดำรงตำแหน่งมักจะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นประสบการณ์ทางการเมืองมากขึ้น และยังไม่เหน็ดเหนื่อย ส่วนในช่วงการดำรงตำแหน่ง 6 ถึง 10 ปี เป็นช่วงสะสมประสบการณ์และวัดความสามารถของตน ผลงานต่าง ๆ อาจมีทั้งที่ได้ผล และไม่ได้ผล และยังมีส่วนร่วมในด้านนี้น้อยกว่าผู้ดำรงตำแหน่งช่วงต่ำกว่า 5 ปี ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี ยังไม่สัດทัน ในด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงสนใจในด้านติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ดังนั้นระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีผลต่อความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร บุญพร (2539 : 100) ซึ่งทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับประชาชนไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ครูประถมศึกษาที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

2.6 ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็น เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ที่เป็นเช่นนี้ เพราะอาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีสองอาชีพ คือ อาชีพเกษตรกรรมและอาชีพธุรกิจการค้า ซึ่งการใช้เวลาในการประกอบอาชีพทั้งสองเป็นอิสระ มีการลงทุนเพื่อทำกำไรเช่นเดียวกัน ทั้งสองอาชีพต้องมีการติดต่อพึ่งพา และสัมพันธ์กัน จึงเป็นผลทางอ้อมที่ทำให้ทั้งสองอาชีพมีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ

สุพงศ์ ส่องวารทรัพย์ (2538 : 54) ท้าการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองอุทัยธานีพบว่า อาชีพแตกต่างกันไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

2.7 ความคิดเห็นของกานัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็น เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กานัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ตั้งแต่ 5,000 - 10,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด ทั้งโดยรวมและรายด้าน ส่วนกานัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 - 20,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงที่สุด ทั้งโดยรวม และรายด้านเช่นกันที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกานัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท จะมีกิจกรรมทางสังคมเท่าเทียมกับกานัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท ซึ่งทำให้กานัน ผู้ใหญ่บ้าน ดังกล่าวต้องมีค่าใช้จ่ายทางสังคมสูง จึงต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพมากขึ้นภารกิจ กิจกรรมทางการเมืองจึงลดลง ถ้าเปรียบเทียบกับกานัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จะได้รับความเห็นใจจากราษฎร และได้รับความช่วยเหลือ จากราษฎรมากกว่า จึงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ไม่แตกต่างไปจากกานัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีรายได้สูง แต่รายได้ต่ำ และรายได้สูงก็ยังไม่ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด รายได้ต่ำทำได้เต็มที่ทางความร่วมมือร่วมใจแต่ขาดปัจจัย ส่วนรายได้สูงมีปัจจัยมากแต่ขาดความร่วมมือร่วมใจ ส่วนกานัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท จะอยู่ในเกณฑ์ที่มีทั้งปัจจัยพอประมาณ และมีการร่วมแรงร่วมใจผสมผสานอยู่ซึ่งรายได้ระดับนี้มักจะ เข้ากับราษฎรได้ดี จึงทำให้มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่ารายได้อื่น ๆ ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของไชยพร ดันต์จิตานนท์ (2536 : 169) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า มีรายได้ต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แต่ผลการศึกษาทั้งสองคล้อยกับการศึกษาของจิราพร บุญพร (2539 : 92) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับอบประชาชนไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี คุรุประณตศึกษา อำเภอนิเวศบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า คุรุประณตศึกษาที่มีเงินเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

3. ผลการศึกษาค้นคว้าของกานัน ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น พบว่า นักการเมืองในท้องถิ่นไม่สนใจประชาชน หลังการได้รับการเลือกตั้งแล้ว จึงทำให้ประชาชนไม่สนใจการเมือง และไม่เห็นความสำคัญของการเมือง ทั้งนี้เนื่องจาก

ประชาชนฝากความหวังในสิ่งที่กลุ่มของตนเอง ยังขาดแคลนหรือล่าช้าให้มี หรือเจริญขึ้นกับ
 นักการเมืองที่ตนเลือก แต่ต้องผิดหวัง เมื่อการเลือกตั้งผ่านไปนักการเมืองที่ได้รับเลือกก็หายไป
 และไม่ยอมทำตามสัญญาเหมือนตอนมาหาเสียง ประชาชนจึงเบื่อหน่ายที่เหตุการณ์เป็นเช่นนี้เรื่อยมา
 ปัญหาที่วิจารณ์กันมากในปัจจุบัน คือ นักการเมืองจำนวนไม่น้อยมาจากนักธุรกิจ พ่อค้าเข้ามาเล่น
 การเมือง เพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้องทำให้ประชาชนไม่เข้าใจถึงคุณค่า และไม่มี
 ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองของประเทศ เป็นเจตตาสีเทาและ
 หน้าที่ดังกล่าวในการเป็นพลเมือง (วิทยากร เชียงกูล. 2530 : 7)

จากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งเจ็ดที่ศึกษา มีอิทธิพลต่อกัน ผู้ใหญ่บ้าน
 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี มีปริมาณมากน้อยแตกต่างกัน
 และไม่แตกต่างกัน ตัวแปรแต่ละตัวก็มีอิทธิพลต่อกัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทาง
 การเมืองระดับท้องถิ่นแต่ละด้าน และแต่ละข้อแตกต่างกัน และไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่อง
 มาจากความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะการมี
 ส่วนร่วมที่แตกต่างกันบางส่วน และไม่แตกต่างกันในบางส่วน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยราชการระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรปลูกฝังให้
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นคุณค่าของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเห็นความสำคัญของ
 การเมือง เพื่อนำมาเผยแพร่ต่อไปยังราษฎรในหมู่บ้าน

1.2 ในการประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประจำเดือน ควรเชิญนักการเมืองใน
 ท้องถิ่น มาร่วมรับฟังปัญหาของราษฎรในพื้นที่บ้าง เพราะเป็นสิ่งที่ราษฎรในหมู่บ้านต้องการ

1.3 รัฐบาลควรสนับสนุนให้ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกับประชาชน
 ในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการเมืองการปกครอง ของไทยให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทาวิจัย

2.1 ควรทาวิจัยเรื่องนี้แต่เป็นจังหวัดปริมณฑลอื่น ๆ เช่น สมุทรปราการ
 นนทบุรี เพื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดปทุมธานี

2.2 ควรทาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2.3 ควรศึกษาเพิ่มเติมตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่น เช่น จำนวนราษฎร จำนวนอาณาเขตพื้นที่ สภาพสมรส และจำนวนบุตร เป็นต้น

2.4 ควรศึกษาผลกระทบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ที่มีต่อการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จรรยา สุภาพ. หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.
- _____. การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- จันทงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. ประวัติแนวความคิดทางสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โรเดียสเรตส์, 2530.
- จิราพร บุญพร. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณี
ครูประถมศึกษา อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539. อัดสำเนา.
- ไชยพร ตันต์จิตานนท์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาล
นครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ชัยวัฒน์ รัชชจร. ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอมือเือง จังหวัดสกลบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. การพัฒนาทางการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2530.
- _____. แผนพัฒนาการเมืองฉบับแรกของไทย. กรุงเทพฯ : นานทิพย์การพิมพ์, 2538.
- ณรงค์ ศรีสวัสดิ์. สังคมวิทยาชนบทขั้นสูง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- _____. จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.
- ดำรงศักดิ์ ดีสกุล. การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง : กรณีศึกษาการให้รางวัล
ในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2538. อัดสำเนา.
- ถม ทรัพย์เจริญ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนในประเศไทยศึกษาเฉพาะกรณี
อำเภอคำชะโนด จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2523. อัดสำเนา.

- ทินพันธุ์ นาคะตะ. การเมืองการบริหารไทย : การกิจของชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- เทวินทร์ ตติยรัตน์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปแบบพิเศษ : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อุดสาเนา.
- บุญยธีร์ พานิชประไพ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคธุรกิจไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี พนักงานเครือซีเมนต์ไทย. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538. อุดสาเนา.
- บรรพต วีระสัย และเพ็ญ ศรีสุวรรณ. สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- "ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 136," ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 122 ตอนที่ 190. (ฉบับพิเศษ) หน้า 89. ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515.
- ประเวศ วะสี. ประชาธิปไตย 2535. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2535.
- ประทีป รุ่งเรือง. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองศึกษากรณีक्रमศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี. ภาคนิพนธ์มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, 2538.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : นานอักษรการพิมพ์, 2519.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. ปัญหาและแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารเทศบาลไทย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2529.
- ปรัชญา เวสารัชช. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- เผด็จ พัฒนพิชัย. การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2534.
- "พระราชบัญญัติ สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537," ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ก 11 - 35. ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537.

- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. รัฐศาสตร์ พัฒนาการและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2524.
- ไพฑูริย์ ช่างเรียน. สังคมการเมืองและการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทยการพิมพ์, 2526.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2528.
- ลิจิต ชีรเวทิน. การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- วิทยากร เชียงกูล. "การเมืองไทยจะไปถึงไหน," มติชนรายวัน. 8 เมษายน 2530. หน้า 7.
- สุพงศ์ สงดาพรทรัพย์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองอุทัยธานี. ภาควิชา มหาวชิราวุธ กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.
- สุปรียา ลาภบุญเรือง. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออากรมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอภูกามยาวในจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530. อุดสานนา.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- อัคนีวัช ศรีสวัสดิ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองท้องถิ่นสุขาภิบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535. อุดสานนา.
- Bromage, Arthrc W. Introduction to Municipal Government and Administration. New York : Appleton - Century Crofts Inc., 1954.
- Lipset, Seymour M. Political Man : The Social Base of Pliticale. New York : Doubleday Press, 1960.

- McClosky, Herbert. "Political Participation," International Encyclopedia of Social Sciences. Vol. 12. New York : MacMillan and Free Press, 1968.
- Mibrath, Lester W. "People and Government," Political Participation. New York : University of Buffalo Press, 1971.
- Midrath, Lester W. and M.L. Goel. Political Participation : Why and How People Get Involved in Politics. Chicago : Rand McNally, 1977.
- Nie, Norman H. and Sidney, Verba. "Political Participation," Handbook Political Science : Non Government Politic. p. 9 - 12. in I. Fred Greenstein and W. Nelsen Polsby (eds). Reading, Massachusette : Addisen Wesley, 1975.
- Parry, Geraint (ed). Participation in Politic. Manchester : Manchester University Press, 1972.
- Robert, Geoffrey K. A Dictionary in Political Analysis. London : Longman, 1971.
- Weiner, Myron. "Political Participation : Crisis of the Political Process," in Leonard Binder and other Princeton (esd). Crises on Sequences in Political Development. p. 161 - 163. Princeton : Princeton University Press, 1971.
- White. Why Community Participation ? A Discussion of the Arguments. Community Participation : Current Lssue and Lesson Learned. Published by United Nations children's Fund, 1982.
- Yadar. Local Level Planning and Rural Development Alternative Strategy. New Delhi : Concept Publishing Company, 1980.
- Young, Stephen B. "The Northeastern Thai Village a Non - Participation Democracy," Asian Servey. 8 : 873 - 886 ; November, 1968.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์

ที่ กม 1007/ 3947

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 มิถุนายน 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายรัช พิริยปัญญาตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้ี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดฯให้แก่นิสิตผู้ี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 1119

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๖ มิถุนายน 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายธวัช พิริยปัญญาตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาชั้นคว่ำ เพื่อทำปริญญาโท
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกษัตริย์ ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่บนความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงษ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทบ 1007/ 1006

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๖ มิถุนายน 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปลื้มอาเภอ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายธวัช พิริยปัญญบุตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกษัตริย์ ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ ๒๕๔๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอเมืองปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายรัช พิริยปัญญบุตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 1911

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอสามร้อยยอด

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายรัช พริยปัญญาตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกักกันและผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้กักกัน และผู้ใหญ่บ้าน ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริรูกา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทบ 1007/ ๒๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

18 กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอลาดหลุมแก้ว

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายรัช พิริยปัญญบุตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริรูกา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ ๒๕1๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

18 กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอชัยภูมิ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายรัช พิริยปัญญบุตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ ๒๕๒๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๙ กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอสาธิต

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายรัช หิรัญบุญตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือจากกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริรุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 2918

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอคลองหลวง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายรัช พิริยปัญญาตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ ๒๕๑๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

18 กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอหนองเสือ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายรัช พิริยปัญญาบุตร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ในจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เวลวัลย์
อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ
2. รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์
อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ
3. ดร.ไพฑูรย์ บุญวัฒน์
ผู้ว่าราชการจังหวัด
จังหวัดปทุมธานี
4. นายยิ่ง กิริติบุรณะ
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดปทุมธานี
5. ว่าที่ ร.ต.ถาวร สฤษฏ์วานิช
ผู้อำนวยการโรงเรียนนายอำเภอ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นของกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นของกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์สำหรับกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้มีความเจริญก้าวหน้า และยังใช้เป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย แบบสอบถามทั้งหมดมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นของกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในสภาพที่เป็นจริงว่าเป็นอย่างไร หรือผู้ตอบคาดหวังจะให้เป็นอย่างไร

2. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบต่อการปฏิบัติงาน และหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด จึงขอได้โปรดตอบตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จะไม่นำเสนอเป็นรายบุคคลหรือหน่วยงาน แต่จะนำเสนอเป็นภาพรวม

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าคำหรือข้อความที่ท่านเลือก และเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. ตำแหน่ง
 - () กำนัน
 - () ผู้ใหญ่บ้าน
3. อายุ
 - () น้อยกว่า 35 ปี
 - () 35 - 45 ปี
 - () มากกว่า 45 ปี
4. ระดับการศึกษา
 - () จบระดับชั้นประถมศึกษา
 - () จบระดับมัธยมศึกษา
 - () จบระดับสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา
5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
 - () ต่ำกว่า 5 ปี
 - () 6 - 10 ปี
 - () 11 - 20 ปี
 - () 21 ปีขึ้นไป

6. อาชีพอื่น

() อาชีพเกษตรกรรม

() อาชีพธุรกิจ การค้า

7. รายได้

() 5,000 - 10,000 บาท

() 10,001 - 20,000 บาท

() มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2

ข้อมูลความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง ในข้อความต่อไปนี้แต่ละข้อ ขอให้ท่านอ่านให้เข้าใจ และทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง
ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยที่จะกระทำเช่นนั้น หรือไม่เลยกระทำเช่นนั้น
- 2 หมายถึง ควรกระทำหรือเห็นด้วยบ้างเล็กน้อยเท่านั้น หรือเคยกระทำบ้างเล็กน้อย
- 3 หมายถึง ควรให้มีการกระทำหรือเห็นด้วยพอสมควรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ไม่ต้อง
เน้นมากนัก หรือเคยกระทำระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ควรมีการปฏิบัติหรือเห็นด้วยค่อนข้างมาก หรือเคยปฏิบัติค่อนข้างมาก
- 5 หมายถึง ควรมีการปฏิบัติหรือเห็นด้วยมากเป็นพิเศษ หรือเคยกระทำมากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
<u>ด้านการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น</u>					
1. ท่านอธิบายให้ราษฎรทราบสาระสำคัญของการปกครอง ท้องถิ่นในการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน	...	...	...	...	...
2. ท่านอธิบายให้ราษฎรทราบสาระสำคัญของการปกครอง ท้องถิ่น จากการพบปะราษฎรในที่ต่าง ๆ เช่น งานวัด งานบวช ฯลฯ	...	...	...	...	...
3. ท่านชี้แจงให้ราษฎรทราบเรื่องการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง จากการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน	...	...	...	...	...

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
4. ท่านอธิบายให้ราษฎรรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการประชุมหรือการพบปะราษฎรในตำบล หมู่บ้าน	...	...	...	...	...
5. ท่านพูดรณรงค์ให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งจากการประชุมหรือพบปะกลุ่มราษฎรในที่ต่าง ๆ	...	...	...	...	...
6. ท่านพูดรณรงค์ให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งจากเสียงตามสายหรือหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน	...	...	...	...	...
7. ท่านพูดรณรงค์ให้ราษฎรในหมู่บ้านไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งรถยนต์หรือเรือขายเสียงไปตามหมู่บ้าน	...	...	...	...	...
8. ท่านอธิบายชี้แจงคุณลักษณะของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งที่ดี เช่น ไม่ซื้อเสียง ไม่แจกของ ไม่ใช้อิทธิพล ให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบทั่วกัน	...	...	...	...	...
9. ท่านชี้แจงให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบว่า ขณะเลือกตั้งมีข้อห้ามต่าง ๆ ที่กระทำไม่ได้	...	...	...	...	...
10. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารมวลชน เช่น ทีวี วิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ รถยนต์ใบปลิวแจกตามบ้าน	...	...	...	...	...

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
11. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจข่าวสารทางการเมืองจากการดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยจัดทำแผ่นประกาศติดตามที่ชุมชนของหมู่บ้าน					
12. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจข่าวสารทางการเมืองจากการดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยติดป้ายประกาศที่หน้าทำการกักัน ผู้ใหญ่บ้าน					
13. ท่านประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านสนใจข่าวสารทางการเมืองจากการดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยการประชุมหรือพบปะราษฎรในหมู่บ้าน					
14. ท่านวางแผนจัดกิจกรรมให้ราษฎรในตำบล หมู่บ้านของท่าน ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอันจะนำไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ดี เช่น การจัดงานพบปะสังสรรค์ งานทำบุญ ฯลฯ					
15. ท่านเปิดโอกาสให้ราษฎรในหมู่บ้านได้วิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นด้านการเมืองท้องถิ่นที่ประชุมราษฎร					
16. ท่านเชิญนักการเมืองในท้องถิ่นมาพบปะราษฎรในหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงการทำงานของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับตำบล หมู่บ้าน					
17. การที่นักการเมืองในท้องถิ่นพบกับราษฎรในตำบล หมู่บ้าน บ่อย ๆ ย่อมจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน					
18. ท่านให้ความร่วมมือกับทางราชการและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในหมู่บ้าน					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
19. ท่านจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในตำบล หมู่บ้าน สนใจติดตามการปฏิบัติงานของนักการเมืองท้องถิ่นที่ราษฎร เลือก					
20. ท่านแสดงตัวเป็นกลาง ไม่เป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัคร รับเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งในท้องถิ่น					
21. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของราษฎรในหมู่บ้านของท่าน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่น					
22. นักการเมืองในท้องถิ่นของท่านให้การช่วยเหลือแก่ตำบล หมู่บ้านเฉพาะที่เป็นฐานคะแนนเสียงของนักการเมือง					
23. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนับสนุนนักการเมืองในท้องถิ่น บางคนโดยการบริจาคเงินช่วยเหลือหาเสียงให้					
24. นักการเมืองท้องถิ่นบริจาคเงินช่วยเหลือ หมู่บ้านของท่าน					
25. นักการเมืองท้องถิ่นจัดกิจกรรมหาเงินช่วยเหลือหมู่บ้าน ของท่าน					
<u>ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น</u>					
<u>ของประชาชน</u>					
1. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทาง การเมืองจากหนังสือพิมพ์					
2. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง จากการฟังวิทยุ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
3. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการดูโทรทัศน์	...	...	...	...	...
4. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการประชุมราษฎรในหมู่บ้าน	...	...	...	...	...
5. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการพบปะสนทนากันในที่ต่าง ๆ	...	...	...	...	...
6. ราษฎรในตำบลหมู่บ้านของท่าน ยอมรับฟังคำแนะนำจากท่านในเรื่องการเมือง	...	...	...	...	...
7. ราษฎรในหมู่บ้านของท่าน เคยมาขอความช่วยเหลือเพื่อให้นักการเมืองช่วยเรื่องต่าง ๆ	...	...	...	...	...
8. การเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่ผ่านมาราษฎรในหมู่บ้านของท่านได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	...	...	...	...	...
9. ราษฎรในหมู่บ้านของท่าน ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นหาเสียง	...	...	...	...	...
10. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านชักชวนกันไปฟังการปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองในท้องถิ่น	...	...	...	...	...
11. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านมีความตื่นตัวทางการเมือง	...	...	...	...	...
12. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งจึงไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมา	...	...	...	...	...
13. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านซักถามหรือสนทนาเรื่องการเมืองกับท่าน	...	...	...	...	...

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
14. ราษฎรในหมู่บ้านไม่สนใจการเมือง เพราะเสียเวลาทำไมหากิน					
15. ในการประชุมหรือพบปะราษฎรในหมู่บ้านของท่าน ราษฎรได้มีการอภิปรายเรื่องการเมืองกัน					
16. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านมีความคิดเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิตความเป็นอยู่					
17. ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ท่านได้รับการร้องเรียนหรือทราบข่าวว่า ราษฎรในหมู่บ้านของท่านขายสิทธิ์ขายเสียง ..					
18. ราษฎรในหมู่บ้านของท่านต่อต้านการขายสิทธิ์ซื้อเสียง					
19. ท่านประสบผลสำเร็จ ในการที่ทำให้ราษฎรในหมู่บ้านของท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง					

ปัญหาและข้อ เสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

1. ปัญหา

This image shows a single sheet of white paper with ten evenly spaced horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are light gray and extend across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

2. ข้อเสนอแนะ

[illegible]

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายรัช ชื่อสกุล พิริยปัญญาบุตร
 ภูมิลำเนา 3708/1 แขวงบางโกล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนธัญบุรี ตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอธัญบุรี
 จังหวัดปทุมธานี 12130

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2502 ประถมศึกษา โรงเรียนประชาบาลวัดดอกไม้
 อำเภอยานนาวา กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2509 มัธยมศึกษา โรงเรียนยานนาวา อำเภอยานนาวา
 กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2515 ประกาศนียบัตรประโยคผู้สอนวาดเขียนเอก กรมอาชีวศึกษา
- พ.ศ. 2519 กศ.บ. (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร
- พ.ศ. 2540 กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร

**การศึกษาความคิดเห็นของกษัตริย์และผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี**

**บทคัดย่อ
ของ
ธวัช พิริยปัญญาบุตร**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่**

พฤษภาคม 2541

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีใน 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนากิจกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น และด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน และเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อาชีพ รายได้ และรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 229 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการทดสอบรายคู่ตามวิธีของนิวแมน - กูลส์

สรุปผลการวิจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. กำนัน และผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ อธิบายนให้ราษฎรรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองจากการประชุม รองลงมาคือ ราษฎรสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากทางโทรทัศน์

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านจำแนกตามตัวแปร

2.1 กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการติดตามผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.7 กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น มีระดับความถี่มากที่สุดคือ นักการเมืองในท้องถิ่นหลังได้รับเลือกตั้งแล้วไม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับชาวบ้านตอนหาเสียง ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุดคือ นักการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการควรร่วมมือกับประชาชนแก้ไขปัญหาคาถการเกษตร

A STUDY ON OPINIONS OF VILLEGE HEADMAN CONCERNING LOCAL
POLITICAL PARTICIPATION IN CHANGWAT PATHUM THANI

AN ABSTRACT

BY

THAWAT PIRIYAPANJABUT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

May 1998

This research were aimed to study the opinions of the village headman concerning local political participation in Changwat pathumthani in 2 aspects : the development of activity in participation of local political and the follow up of participation in the local political, Then to compare those opinions according to sex position, age education level period of working, profession, and income. Also to compile the problems and suggestions of the village headman regarding the participation in the local political

The sampling consist of 229 village headman. The questionnaires were used for gathering the data the statistics used for the data analysis were percentage, frequency, man, standard deviation, t - test, Variance Analysis, and the Newman - Kull's Method.

The result of research were as follows :

1. Village Headman had participated in the local political both as a whole and in each aspect were at a moderate level. In which the highest point was explain to their people about the qualification of the candidates to the local election during the meeting and conference.

2. Comparison of opinions derived from the village headman according to the variable data as follows :

- 2.1 The village headman with different in sex, had no significant different as a whole. When considered in each aspect it was found that the follow up of local political participation had significant different at .05 level.

- 2.2 The village headman with different in positions had significant different at .05 level in both as a whole and in each aspect.

- 2.3 The village headman with different in ages had no significant different in both as a whole and in each aspect.

2.4 The village headman with different in educational level had significant different at .05 level in both as a whole and in each aspect.

2.5 The village headman with different in period of working level had significant different at .05 level in both as a whole and in each aspect.

2.6 The village headman with different in occupations had no significant different in both as a whole and in each aspect.

2.7 The village headman with different in incomes level had significant different at .05 level in both as a whole and in each aspect.

3. The frequency of problems for the village headman regarding local political participation was the local politicians fail to abide by their promises given to the villagers at the time of campaigning. Whereas the most suggestions received was the local politicians and the government officers should co-operate with the villagers to solve the agricultural problems.